

DOMOVINA

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafličeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar

Opozicija in volitve v senat

Pretekli teden je bila pod predsedstvom g. Petra Živkovića v Beogradu seja izvršnega odbora Jugoslovenske nacionalne stranke. Na seji so razpravljali o razpisu volitev za senat. Soglasno je bilo sklenjeno, da iz načelnih, političnih in pravnih razlogov stranka y nobeni banovini ne postavi svojih kandidatur.

Enako so bile v ponedeljek seja vodstev narodno-radikalne in demokratske stranke, prva pod predsedstvom g. Ace Stanojevića, druga pod predsedstvom Ljube Davidovića. Sprejeta sta enaka sklepa.

V istem času je bila seja skupnega odbora opozicije pod predsedstvom g. Milana Trifunovića. Na seji so bili delegati JNS, demokratske in radikalne stranke. V obširni razpravi so delegati obravnavali politični položaj, ki je nastal z razpisom senatnih volitev. Pri tem se je pokazalo popolno enodušje v oceni tega dogodka. Poleg načelnih političnih razlogov so bili ugotovljeni tudi pravni pogoji na predstoječe volitve. Ugotovljeno je bilo, da se bodo te volitve vršile z javnim glasovanjem. Od treh skupin, ki tvorijo volilno telo za senat, so narodni poslanci zaradi razpusta narodne skupščine izgubili aktivno

volilno pravico. Člani banskih svetov niso izvoljeni, temveč imenovani in pripadajo skoraj izključno vrstam JRZ. V banovini Hrvatski tudi teh volilcev ni, ker sta banska sveta za bivšo savsko in primorsko banovino ukinjena. Kar se tiče predsednikov občin, so mestni župani vsi imenovani, povrh pa so v banovini Hrvatski mestne občinske uprave izročene komisarjem. V podeželskih občinah so občinske uprave izvoljene pri javnih volitvah za časa režima dr. Mil. Stojadinovića. Razen tega poteka ali je že poteklo ogromni večini občin že pred dnevom senatnih volitev funkcijska doba občinskih uprav in s tem tudi županov, in je, kakor kaže načelno stališče sarajevskega za volitve pristojnega sodišča, aktivna volilna pravica tudi predsednikov občin postala sporna.

Po triurnem trajanju je bila konferenca zaključena s soglasnim sklepom, da iz obče-političnih in pravnih razlogov nobena od opozicijskih strank ne bo postavila svojih kandidatur za predstoječe senatske volitve.

Posledica tega sklepa je, da bodo v vsej državi razen v banovini Hrvatski postavljene le liste JRZ, v banovini Hrvatski pa si bo KDK razdelila senatske mandate.

Narodno delavstvo o jugoslovenski misli

Glasilo narodnega delavstva »Nova pravda« objavlja z naslovom »Jugoslovenska misel« uvodnik, ki dokazuje, da nacionalno delavstvo pozorno zasleduje razvoj naših notranje-političnih prilik. Najprej opozarja članek čitatelje na prave vzroke, ki so privedli Slovence do tega, da so se oklenili v najbolj usodnih časih svoje narodne zgodovine jugoslovenske misli. O tem piše:

»Bilo je to v letih priprav za naše osvobodjenje, ko bi nas vsak odklonil na strani samoslovenske narodne samostojnosti potisnil na usodni tir ločenosti od usode ostalih Jugoslovenov. Takrat smo hoteli biti za vsako ceno vključeni v jugoslovensko zemljepisno in politično skupnost, ker smo se zavedali, da bomo edino tako rešili našo slovensko stvar. Ako smo si priborili nacionalno svobodo z jugoslovensko mislijo, potem moremo to svobodo ohraniti samo s to mislijo, pretvorjeno v stvarno vsebino. Samo »labiči kockajo s svobodo. Jugoslovenska misel je kakor drugje tudi med nami izgubila kmalu

na svoji notranji vrednosti. Začeli smo jo zanemarjati kotosnovo naših državno-političnih vzorov in ciljev. Oni, ki so dali Slovcem v usodnih prevratnih dneh z jugoslovensko mislijo v roke najbolj učinkovito obrambno sredstvo, so bili pozneje proglašeni za izdajalce, opljuvani in preganjani. Jugoslovenstvo je že preživelo mnoge preizkušnje in jih še bo. Pri tem pa zmaguje in postaja stvarnost, ki se krepko brani na vse strani. Ni hče med nami jugoslovenskimi nacionalisti noče, da bi jugoslovenska misel vzela Slovcem tudi najmanj od njihove samobitnosti. Jugoslovenska misel pomeni za nas Slovence predvsem obrambno skupnost na povečani ploskvi državnega ozemlja. Ta skupnost pa ne sme sloneti samo na zunanjih znakih, nego mora sloneti v notranjem prepričanju, utrjenem z vezmi ljubezni in sloge. Položaj Slovencev je danes tak, da tudi potrebujejo svoj življenjski prostor, ki ga vidijo in vsem ozemlju od Triglava do Djevdjelije«.

Za stalnost cen kmečkih pridelkov

Vlada je na pobudo ministra za kmetijstvo izdala več ukrepov, da se učvrstijo cene kmetijskih pridelkov na našem tržišču, kakor tudi take ukrepe, da se izvrši odkup potrebnih količin hrane za ustvaritev rezerv (zalog) v zvezi z uredbo o ustanovitvi ravnatelstva za proučevanje in organizacijo

kmetijstva za prehrano. V zvezi s temi odloki je dal minister za kmetijstvo dr. Čubrilovič časnikarjem naslednjo izjavo:

Tisto, kar je zbudilo morda mnogo začudenja v zadnjih dneh, zlasti glede na položaj na svetu in na povpraševanje po kmetijskih pridelkih vsake vrste, je tisti nena-

vadni pojav, da so prav v tem času cene nekaterih kmetijskih pridelkov v naši državi nenadno padle pod raven, kolikor same stanejo kmetovalca. Ta pojav je moral biti toliko bolj čuden, ker je povpraševanje po kmetijskih pridelkih od strani tujine čimdalje večje. Ta padec se lahko pojasni samo na dva načina: predvsem je kriva neurejenost domačega tržišča, da bi sprejelo veliko ponudbo od strani kmetov in da bi omogočilo najboljšo prodajo za ponujene proizvode zaradi trenutnega zastoja v svetu, v svetovnem prometu in zaradi nerednih razmer na nekaterih straneh. Drugič pa sama nezadostna organiziranost kmetovalcev, da se ob potrebi vzdrže velike ponudbe na domačem tržišču in da bi počakali boljših prilik, ker so njihovi proizvodi, ki jih imajo v rokah, danes suho zlato. Mi moramo eno in drugo neprijetnost ozdraviti hitro in korenito. Po eni strani bomo storili to s sodelovanjem samih zaveznih kmetovalcev, od katerih pričakujemo, da ne bodo brez neobhodne potrebe na tržišču tako veliko blaga ponujali in s tem povzročali padec cen, po drugi strani pa z organizacijo odkupa vsega tistega, kar je državi in vojski potrebno, namreč z odkupom na samem tržišču, da bi se s tem preprečil padec cen že ponujenega blaga. Vlada je takoj uvidela težave, s katerimi se kmetje bore, in sklenila izdati nujne ukrepe. Eden izmed teh ukrepov je tudi ta, katerega sem predložil in ki ga je vlada sprejela, namreč, da se čimprej odkupijo znatne količine kmečkih pridelkov, ki se nudijo vsak dan na našem tržišču, kakor so na primer pšenica, oves, koruza in mast, ki naj pobiljša cene svinjam, čebula in morda v drugi vrsti tudi drugi kmetijski proizvodi. Vlada mi je za izvedbo prve naloge te vrste dala na razpolago znatne kredite in mislim, da bom začel v najkrajšem času z deli, ki jih nameravam izvesti preko ravnateljstva za prehrano, ob sodelovanju kmetijskih združenj. Prizana, zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ter mlinarskih in drugih organizacij. Izdajajoč take ukrepe in obveščajoč istočasno kmetovalce na najhitrejši način o stanju na tržiščih ter v zvezi s tem, da ni nobenih splošnih razlogov, da bi se proizvajalcu mudilo prodajati lastne proizvode, upam, da bomo dosegli dvojni uspeh. Po eni strani bomo ustvarili že sedaj pred zimskimi meseci potrebne rezerve za pasivne (revne) kraje, da tem krajem zagotovimo prehrano pod ugodnimi pogoji, po drugi strani pa bomo z odkupom na tržišču vplivali na izboljšanje cen, za katerih padec ne obstoje nobeni opravičljivi razlogi. Poleg tega bomo začeli istočasno izvrševati odredbe o ustvarjanju rezerv hrane, tako da bomo s tem potegnili s tržiščem znatne količine kmetijskih proizvodov, kar bo vsekakor moralo vplivati na zboljšanje cen. V tem našem delu je nekaj na vsak način potrebno, in sicer sodelovanje kmetovalcev samih. Brez njihove zavesti in brez udeležbe teh najširših slojev v tem velikem načrtu ni in ne more biti uspeha. Mi vanje zaupamo in pričakujemo mnogo od njihovega sodelovanja za izpeljavo vseh tistih ukrepov, ki jih izdaja moj resor za pobiljšanje njihovega stanja. Poleg tega bo država z nujnimi ukrepi posredovala tudi na tržišču suhih sliv, bodisi z neposrednim odkupom na kraju samem od strani Prizada, ali pa na kak drug način, ki se bo pokazal za najbolj primernega. V

vsakem primeru pa je vlada odločena, da škri rok v roke spekulantom, da bi slednji prepreči prehod kmečkih proizvodov iz kmetov na istimi kmečkimi proizvodi služili težke milijone, ker je po teh proizvodih na tu-

jih tržišč veliko povpraševanje. Kmetijski proizvodi predstavljajo danes suho zlato in to morajo kmetje sami vedeti, da jih ne bodo dali iz svojih rok, dokler se ne bodo popravile cene, če jim to ni nujno.

sojilo dovoli. Posojila dana v letih 1939 do 1944 se morajo vrniti najdalj v petih letnih enakih obrokih, tako da prvi obrok zapade po šestem letu, ko je bilo posojilo izplačano. Posojila, ki bodo dana od leta 1945 dalje, pa se morajo vrniti v štirih letnih enakih obrokih in zapade prvi letni obrok po petem letu, ko je bilo posojilo izplačano. Če porabi vinogradnik posojilo v druge namene ali ne obnovi vinograda po navodilih, mora takoj posojilo vrniti v celoti in plačati obresti za nazaj. Prošnje za taka posojila se predlagajo na dosedanji način kraljevski banški upravi preko sreskega načelstva najkasneje do 1. oktobra vsakega leta.

Ustanovitev banovinskega sklada za obnovo vinogradov

V »Službenem listu« dravske banovine je objavljena odločba bana dravske banovine o ustanovitvi in upravljanju banovinskega sklada za dajanje brezobrestnih posojil za obnovo vinogradov. Na osnovi § 19. zakona o banški upravi in po odobritvi notranjega ministra z dne 25. avgusta t. l. se ustanovi pri kraljevski banški upravi banovinski sklad za podeljevanje brezobrestnih posojil vinogradnikom za obnovo vinogradov. V ta sklad se stekajo letne dotacije dravske banovine iz banovinskega proračuna v znesku 1 milijona din in to za dobo 6 let, počeni s proračunskim letom 1939/40, nadalje obresti sklada in vrnjena posojila iz tega sklada.

Sredstva sklada se uporabljajo za dajanje brezobrestnih posojil siromašnim vinogradnikom za obnovo že opešanih vinogradov. Posojila, ki se bodo dala od leta 1939. do leta 1944. se vračajo v petih enakih letnih obrokih, katerih prvi obrok zapade v plačilo 6 let po izplačilu posojila. Izplačila iz sklada se vršijo po odobritvi in po nalogu bana.

Poleg odločitve o ustanovitvi banovinskega sklada za obnovo vinogradnikov so v »Službenem listu« objavljena tudi posebna določila za podeljevanje brezobrestnih banovinskih posojil za obnovo vinogradov, s katerimi se razveljavljajo dosedanja določila z dne 22. julija 1938, ki pa veljajo še nadalje za dosedaj dana posojila. Iz banovinskega sklada bo dajala dravska banovina posojila za obnovo že opešanih vinogradov v izrazito vinorodnih legah tistim vinogradnikom, ki bodo vinograde obnovili strogo po navodilih strokovnjakov in nudijo za varnost posojila zadoštno zemljiško knjižno jamstvo. Posojilo lahko dobe samo oni vinogradniki kmetje, ki ne morejo obnoviti vinograda iz lastnih sredstev. Brezobrestno posojilo se bo dajalo le za obnovo 15 a, ali največ 75 a vinograda. (doslej od ¼ ha do 1 ha) in do višine 1.25 din za m² vinograda (doslej 0.80). Vinograd

v obsegu 15 a se mora obnoviti najkasneje v enem letu, vinograd do 30 a v dveh letih, vinograd do 75 a pa v treh letih, ko se po-

Preprečevanje nezgod je nujno potrebno

Nezgode s smrtnim izidom ali s težjimi in trajnejšimi telesnimi poškodbami so v Sloveniji vedno številnejše. Življenje je vedno bolj nemirno, vedno bolj zmehanizirano. V dnevnem prerivanju, v borbi za kruh in v stremljenju po užitku, niti posameznik niti množica ne misli na nevarnosti, ki na vsak korak ogrožajo življenje in zdravje posameznika.

Vprašanje obratnih in neobratnih nezgod postaja z vsakim dnem bolj resen. V bolniški statistiki okrožnega urada zavzemajo prvo mesto poškodbe, med katerimi tvorijo seveda znatno večino poškodbe izven dela. Izdatki za zdravljenje in za podpore dosegajo ogromne milijone. Izguba delovnih dni je zelo velika. Poškodbe so naše najresnejše zdravstveno in s tem tudi gospodarsko vprašanje, ki daleč nadkriljuje škodo od tuberkuloze, spolnih bolezni in drugih socialnih bolezni. Začudo pa smo do danes nasproti temu ostali brezbržni in nezaskrbljeni. V zadnjem času smo se pod vtisom vedno številnejših in težkih nezgod malo bolj razgibali in v nekaterih krajih so sklicali celo posebne ankete zaradi moderniziranja varnosti prometa po mestnih ulicah in cestah, da bi se zmanjšalo število prometnih nezgod. Na ceste smo dobili tudi letočo policijo, ki predrvi mnogo kilometrov, ni pa znano, koliko nezgod prepreči.

Za državo je vprašanje preprečevanja vsakovrstnih nezgod tako važno, da ne more ostati izven skrbstva socialne in gospodarske

ter prometne politike države. V vseh drugih državah je to zakonito rešeno z obveznimi organizacijami za preprečevanje nezgod, mnogo pa v tem oziru store prostovoljne organizacije. Važno vlogo pri tem igrajo življenjske zavarovalnice, ki ustanovljajo svoje posebne urade za preprečevanje nezgod. Ti uradi organizirajo velikopotezno skrbstvo in ukrepe za načrtno preprečevanje in zmanjševanje najrazličnejših nezgod. Življenjske zavarovalnice so nedvomno dolžne, da se z vprašanjem nesreč prav resno pečajo. Med prostovoljnimi organizacijami zavzemajo važno mesto narodni ali pokrajinski odbori za preprečevanje nezgod, ker predstavljajo delovno skupnost najrazličnejših činiteljev, ki so po svojem rvanju dolžni, da se zanimajo za zmanjšanje števila obratnih in neobratnih nezgod.

Posebno široka je ta organizacija razpletena v Ameriki pod nazivom »National Safety Council«. Vsakoletni kongresi za preprečevanje nezgod širijo smisel za to problem in zbirajo pozitivne predloge za uspešnost takih prizadevanj. Člani ter organizacije so delodajalci, zlasti velikih obratov. V 25 letih je bilo v ameriški industriji po cenitvi te organizacije in po prizadevanjih tega gibanja preprečeno 270.000 smrtnih nezgod in 27 milijonov drugih nesreč z večjo ali manjšo delovno nesposobnostjo ponesrečene osebe. V državah, v katerih je gibanje za prepre-

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. B.

Ti morajo čakati, dokler ne pridejo na vrsto, in še zmerom ne dobe tistega, kar si žele. V trgovini pa človek, ki ima glavo na pravem koncu, hitro dosti zasluži.

Mati ga je pazljivo poslušala. Ni ga prav razumela in ni vedela, kako gre prav za prav ta reč s trgovino. Toda njegova vnema jo je prepričal in zdaj si je sama pri sebi ustvarjala novo sliko o njegovi prihodnosti.

Ne bo stal pred oltarjem, njen Silvester, v slatnem oblačilu in ona ne stanovala pri njem v župnišču.

Teh sanj je zdaj konec. Imel pa bo veliko trgovino, še večjo, kakor jih imajo v Orešju ali kje drugje. Po maši je trgovina zmerom polna in zaslužka je nič koliko. Dokler ne postane človek župnik, je tako dolga pot... In kaplani so slabo plačani. Se za jed se morajo prepirati z župniškimi kuharicami.

Če premisli vse to, si je Silvester seveda izbral boljši del. Tako je njena misel počasi dobila trdne oblike in vsebino. Potem je začela Silvestra izpraševati o podrobnostih. Kje bo prav za prav dobil službo v trgovini? Morda kje blizu vasi? Ali jo bo lahko pogosto hodil obiskovat? Ali bo trgovina blizu cerkve? Take trgovine obiskuje največ ljudi. In naposled ga je vprašala:

»In kakšno je tisto dekle?«
»Kakšno dekle?«
»Tisto, ki je kaplan o njem pravil, da se bosta vzela?«

Silvester je zardel do ušes. Potem se je v zadregi posmejal.

»Kaj pa vendar misliš, mati? Ali ti je mar kaj pripovedoval?«

»Tudi gospod Pretnar je nekaj takega mimo grede namignil.«

Silvester je videl, da misli mati resno. In zazdelo se mu je, da je zaslužila, da ji pove vse po resnici.

Povedal ji je, kako je dekle spoznal, kako dobra in pridna je, kdo so njeni starši in kako je bil pri njih sprejet.

Ni pa mislil na ženitev z njo. Tako visoko še ni meril...

Mati ga je poslušala in ni prav ničesar rekla.

Na tihem si je ustvarjala sliko dekleta, ki ji ga je Silvester opisal.

In v tej sliki je stal zdaj Silvester v trgovini bogatega gospoda Bizjaka kot zet in mož edine hčere, ki bo nekoč podedovala vse premoženje.

»Bo že vse lepo in prav, fant,« je rekla mati. »In zdaj, lahko noč!«

XVIII.

Na veliki petek so prišli trije veseli vojaki v vas. Med njimi je bil tudi Šolarjev najstarejši sin.

Korakali so pojoč po cesti, in če je prišlo kakšno dekle mimo, so ji rekli kaj debelega, kakor se pač fantje pri vojaki nauče. Ko so se sredi vasi razšli, je krenil Šolarjev Jože hitrih korakov domov. Ko je bil že blizu

doma, se mu je zazdelo, da bi bilo tmenitno, če bi domače malo presenetil. Splazil se je za hišo okoli hleva in pogledal skozi okno v kuhinjo. Mati je sedela tam pri ognjišču in barvala pirhe, rumene in rdeče. Oprezno jih je jemala iz ponve in jih polagala v skledo.

Tedaj je Janez potrkal na okno in prestrašena se je zdrznila.

»Jezes, ti si!«

Zasmejal se je, da je pokazal vse zobe. »Seveda Kar prav sem prišel za praznika. Sem s pirhi!«

»Vsaj v hišo pridi najprej in ,dober dan' reci!«

»Že grem!«

»Pa pokaži, kakšen si v vojaški suknji! Zrasel si tudi!«

»To pride od sukanja puške. Človek dobi več moči.«

Šolarica je z dopadanjem gledala svojega sina. Le malo manjši je bil kakor njegov oče, toda širših ramen, in v vojaški obleki je bil živa slika moči. In k obrazu se mu je ta obleka dobro podala!

»No, daj mi nekaj pirhov, ker sem prišel,« ji je rekel.

»Ali morajo biti pobarvani? Ti so za blagoslov.«

»Tako dolgo ne morem čakati. Ker neblagoslovljene jih bom pojedel.«

»Pa jih vzemi!«

Pomaknila je skledo predenj in vzel si jih je nekaj.

»Koliko dopusta pa so ti dali, Jože?« ga je vprašala.

čevanje nezgod staro, so prišli do spoznanja, da prinesejo varnostni predpisi in zakoni sami le prav malo praktičnih koristi. Težišče gibanja mora biti preloženo v množico. Potrebna je doslena vzgoja najširših ljudskih množic. Množice same so postale nositelj gibanja za preprečevanje nezgod, množica je gonilna moč za gibanje, ona je velesila, s katero v kulturnih državah skušajo število nezgod skrčiti na minimum.

Industrijski razvoj Slovenije, razgibano turistično in športno življenje, visoka kultura slovenskega naroda, vse to od nas nujno zahteva, da vprašanje preprečevanja nezgod postavimo na dnevni red. Nihče ne zbira statističnih podatkov, nikjer ti podatki niso objavljeni, toda zgovorno in nujno kliče po taki organizaciji zlasti vsaka lepa nedelja, ki prinese nevarnost strašne številke najrazličnejših, zlasti prometnih nesreč.

Posamezna gospodarstva v svojem delokrogu na to vprašanje slabo mislijo. Imamo velika podjetja z več sto zaposlenimi delavci in vendar v teh podjetjih ni osebe, ki bi se izključno zanimala za problem preprečevanja nezgod. Mnogokje bi morali poslovati posebni inženjerji, v vsakem večjem obratu pa vsaj nalašč za to določene osebe, ki bi se morale dnevno vsaj nekaj ur zanimati za vprašanja, ki se tičejo ureditve varnostnih naprav v podjetjih in o vzgoji delavstva za preprečevanje nezgod. Slovenci moramo ustanoviti svoj lasten narodni odbor za preprečevanje nezgod, v katerem naj poleg banske uprave sodelujejo stanovske zbornice, zlasti delavska in trgovska zbornica, socialno-zavarovalne ustanove, socialno-politični in narodno-gospodarski delavci in časopisje. Brez takega nosilca gibanja za preprečevanje nezgod, prizadevanja ne bodo rodila uspeha. Smatrali smo za potrebno, da imamo svoje lastno društvo za ceste, ki je gotovo potrebno in koristno, moderniziramo cestni promet, motoriziramo turizem, pospešujemo industrializacijo Slovenije, pri tem pa moramo misliti tudi na neizbežne posledice, ki jih prinaša moderno življenje. Brez narodnega odbora za preprečevanje nezgod organizacija našega skrbstva za ljudsko zdravje in življensko varnost ni popolna. Stroga beseda in oko stražnika na cesti je za zadovoljivo rešitev problema za preprečevanje nezgod mnogo premalo. Prav bo, ako banska uprava iniciativno pokaže svoje zanimanje tudi za to stran našega javnega življenja. Finančna

sredstva za izvedbo te akcije ne bi bila velika, razne ustanove in korporacije pa imajo na uspešni rešitvi tega vprašanja tako veliko

socialno in gmotno korist, da bi s popolno uvidevnostjo rade prispevale potrebne denarne zneske.

Ne išči sreče v igri, temveč v delu

Vsa banjaluška muslimanska društva so nedavno sklenila složno nastopiti, da se prepreči med ramazanskim postom, ki se začne sredi tega meseca, med muslimanskim prebivalstvom tako ukoreninjeno kvartanje. Ko se muslimani postijo ves dan in se zvečer, ko jim je spet dovoljeno zauživati jed in pijačo, zbirajo v javnih lokalih, imajo že od nekdaj navado, da kvartajo. Po starem običaju pa prirejajo najrazličnejša društva tudi v lokalih in na prostem tombole, ki tudi niso daleč od hazarda. Muslimanske organizacije hočejo temeljito iztrebiti kvartaško strast in upajo pri tem na velik uspeh. Zdaj pa je samostojno tudi centralno tajništvo Delavskih zbornic uvedlo gibanje proti vsakovrstnim hazardnim igram in tudi proti

tombolam v lokalih in na prostem. Na merodajna mesta je centralno tajništvo Delavskih zbornic poslalo svojo spomenico, v kateri slika, koliko škode imajo delavci, ki se spuščajo v upu na dobiček v igre z različnimi avtomatičnimi igralnimi aparati, ki so v nekaterih delavskih središčih nameščeni že v vsakem lokalju. Zelo nevarne za delovno ljudstvo pa so tudi javne tombole. Take tombole prirejajo najrazličnejše organizacije in je tajništvo Delavskih zbornic mnenja, naj bi se take prireditve omejile na prav malo število in dovolile naj bi se samo tombole, pri katerih jamčijo prireditelji, da bo šel ves dohodek v socialne namene, v prvi vrsti pa v sklade za zdravljenje delavstva.

Zbiranje starega železa je nujno potrebno

Ze pred leti smo na tem mestu opozorili na nujno potrebo, da se organizira zbiranje starega železa. Uvoz starega železa je zaradi vojnega stanja v Evropi zelo otežkočen. Način pridobivanja jekla v Siemens-Martinovih pečeh pa nujno zahteva, da se poleg surovega železa uporablja tudi staro železo in se uporabi starega železa železarne ne morejo izogniti. Mnoge države so omejile ali pa prepovedale izvoz starega železa, ker ga hočejo zagotoviti za lastne potrebe. Pa tudi prometne ovire so povzročile, da so s pričetkom vojne prenehale pošiljke starega železa iz prekomorskih držav. Ker pri sedanji organizaciji zbiranja starega železa ne moremo kriti vseh potreb, so naše železarne v zadnjih tednih primorane razliko kriti iz svojih zalog. Organizacija zbiranja starega železa v naši državi je po večini v rokah zagrebske tvrdke »Obnova«, pri kateri se steka blago, ki ga

pošljejo posamezni zbiralci. Tvrdka potem po določenem kijuču odda nabrano staro železo posameznim železarnam. Tako dobi jeseniška železarna na mesec okrog 150 vagonov domačega starega železa, kar pa krije le eno tretjino potrebe in mora na mesec uvoziti iz inozemstva okrog 300 vagonov. Nadalje potrebujeta staro železo železarni v Storah in v Guštanju. Lani je znašal celotni naš uvoz starega železa 3528 vagonov, letos pa smo že v prvem poletju uvozili 3087 vagonov, največ iz Francije in Francoskega Maroka, Alžira, Nizozemske in Turčije, v prejšnjih letih pa smo uvažali precej starega železa tudi iz Zedinjenih držav in Indije.

Računati moramo s tem, da bo tudi v bodoče uvoz starega železa zelo otežkočen. Če naše železarne ne bodo dobile dovolj starega železa, bodo prisiljene navzlic naročilom omejiti delo. Zato je treba čimprej rešiti vpraša-

»Teden dni. V sredo se bom moral odpeljati.«

Jedel je, da je imel vsa polna usta.

»Kje je pa oče?« je potem vprašal

»Ni ga doma.«

»Tako? Pa vendar na kvatre ne dela?«

»O ne. K Ovsenku je šel. Gospod Markič je prišel sem in potem sta šla oba skupaj tja.«

»No, spet se bo kaj lepega skuhalo,« je potem dodala.

Jože je preslišal njen vzdih. Potrkal je z jajcem na rob mize.

»In Urša? Zakaj ti pa ona ne pomaga?«

»Pri otroku je.«

Jože je osolil jajce in ga vtaknil v usta.

»A, tako,« je rekel. »Tega se zdaj še spomnil nisem. To so bile tudi sitnosti, kaj?«

»Pa še koliko drugih je bilo, Jože. Pri nas se je vse izpremenilo, kar te ni bilo doma.« In začela mu je pripovedovati.

Kako so očeta izvolili za župana in spet odstavili, kako bi bil moral dobiti Uršin otrok spakljivo ime in kako teče zdaj tožba s Potočnikovim Ksaverjem. Jože je poslušal in zamišljeno jedel dalje.

Ko je prišla beseda na Ksaverja, je dejal, da je bil Potočnikov fant zmerom prismođa in da ga bo treba nazadnje naučiti reda. On bo izbral svoj dopust, da bo vse prav...

»Pusti to!« je dejala mati. »Da se ne boš še ti zamešal v to komedijo!«

»Saj ne potrebuje dosti, je mirno dejal Jože in se pretegnil. »Imel sem že opravka z njim. Nekoč sem ga v gostilni zagnal ob peč, da se je precej dolgo pobiral, in če me ne bi bili zadržali, bi jo bil pošteno izkupil.«

»Vesel bodi, da se je vse tako nehalo. In obljubiti mi moraš, da ne boš na dopustu ničesar storil. Dosti imamo že vsega.«

Obljubil ji je, da bo miroval, in da bi jo potolažil, je še dodal, da ni mislil tako hudo.

»No, no,« je odvrnila mati, »vseeno pazi. Ali boš sedaj še kaj drugega jedel, da ti ne bodo pirhi v želodcu obležali?«

»Pa res. In kavo mi tudi lahko daš.«

»Tako? jo boš dobil. Ali imate v vojašnici tudi kavo?«

»Nekakšno tako rjavo brozgo nam res dajo zjutraj. Temu pravijo kava.«

»Pa si se kdaj spomnil, da si imel doma boljše?«

»V prvih dneh že. Potem se pa človek vsega navadi in zlačnimo se tudi.«

»Kje pa?«

»Pri ekserciranju.«

»Ali ga imate ves dan?«

»Še ponoči včasih. Kadar je treba iti na stražo.«

»Ali so kaj surovi s tabo?«

»No, pritožiti se ne smem. Seveda, če je kdo preneumen, že sliši to, kar mu gre. Toda pri naši stotnji so sami prebrisani fantje in pri pregledu smo bili mi najboljši.«

Potem se je zapletel v pripovedovanje.

»Morala bi bila videti, kako je bilo takrat. Takrat smo stopali, kakor bi v vsaki vrsti hodil samo po eden, ne pa po šest. Še narednik nas je moral pohvaliti, in stotnik je rekel, da smo mi mladi dosti boljši kakor pa tisti, ki so že pri koncu službe. Prav je imel, ker je res tako. Stari so že naveličani vsega in samo toliko gledajo, da ji nihče ne zmer-

ja. Če jih zapro, se pa tudi nihče za to ne meni.«

»Ali tebe še niso nikoli zaprli?«

»Ne. Ne dam se ujeti.«

»Toda samo na to se ne smeš zanašati.«

»Oh, kaj pa! Človek mora biti prebrisan, pa gre vse dobro. Zadnjič sem bil še ob enajstih zvečer v gostilni, pa sploh nisem imel dovoljenja, da bi šel iz vojašnice. Kar naenkrat pa je prišla patrolja. Neki podčastnik iz pete stotnije. Ko je stopil skozi sprednja vrata, sem jo pa jaz ubrisal skozi zadnja. Šel je za mano kakor sam zlodej, jaz pa na dvorišče in čez plot. Videl me je, spoznal me pa ni. V gostilni mu je nekdo povedal, da sem od dvanajstega polka, samo stotnije ni vedel.

Potem so zjutraj pri vsaki stotnji vprašali in rekli, naj se možak sam javi, ker so ga spoznali. Jaz pa sem se napravil neumnega in sem molčal.«

»Če bi te bili pa dobili?«

»Ti nikogar ne dobe, če je pameten. Mislili so, da je kdo od starejših. Narednik je rekel: Vem, da je kdo od tistih, ki so se vojašine že preveč navadili in ki mislijo, da smejo storiti vse, kar se jim ljubi. Toda če tistega dobim, bo ležal deset dni na samih deskah, da bo imel ves hrbet mrogast in kriv.«

»Smukačev je pisal domov, da se vojašine kar ne more prav navaditi.«

»Kaj pa bodo s to nefodo pri vojakah? Ta bo moral šele poskusiti, kako je pri nas.«

Jože je bil krvoločan vojak in zvest pripadnik dvanajstega polka.

Tedaj je mati prisluhnila. Zunaj je zasli-

nje, kako naj se zasnuje zbiranje starega železa, ki ga je pri nas mnogo zlasti na deželi. Na trgovski podlagi se da organizirati zbiranje le v večjih krajih, kajti izkupiček za staro železo more kriti stroške zbiranja in prevoza ter stroške za odkup pri privatnikih le tam, kjer se dobe vagonске količine. Mnogo več starega železa pa bi lahko dobili, če bi imeli širše razpredeno organizacijo, zlasti če bi se zbiranje na deželi pa tudi v večjih krajih poverilo dobrodelnim in nacionalnim društvenim organizacijam v sodelovanju s šolsko mladino, kar bi tudi organizacijam prineslo dohodke. Strokovnjaki zatrjujejo, da bi pri dobri organizaciji zbiranja lahko za nekaj let krili vso potrebo naših železarn, kar bi nam po vrhu prihranilo devize, ki jih danes tako

nujno potrebujemo za uvoz drugih potrebnih surovin.

Iz Beograda poročajo, da so industrijske organizacije že podregale na merodajnih mestih, da bi se uredilo to vprašanje. Iznešen je tudi predlog, da bi se ustanovila nekaka centrala za staro železo, ki bi kontrolirala organizacijo zbiranja in razdelitve nabranega starega železa. Ta organizacija naj bi vršila propagando med prebivalstvom, zbiranje pa naj bi se organiziralo tako, da bi se določili posebni dnevi, na katerih bi šolska mladina zbirala staro železo in druge stare kovine. Seveda bi stopili v vrste nabiralcev starega železa tudi naši gasilci, ki bi preskrbeli na svojih vozovih prevoz n skupna zbirališča.

Politični pregled

Besede predsednika vlade o političnem položaju

Predsednik vlade g. Cvetković se mudi v Južni Srbiji, kjer se udeležuje tudi konferencije JRZ. Spremljata ga bivši predsednik senata dr. Korošec in minister Tomić. V nedeljo dopoldne je predsednik vlade najprvo prisostvoval otvoritvi novega poslopija Borze dela v Skoplju ter je pri tej priliki govoril o potrebi zaščite socialno najbolj šibkih v državi. V našem narodu, je poudarjal, ne sme biti prevelikih razrednih razlik, ki se morajo čim bolj zravnavati. Naše življenjsko povprečje mora biti izraz družabne pravičnosti. Delavec in kmet morata občutiti, da sta činitelja v našem državnem življenju, ne samo v delu in dolžnostih, temveč tudi v pravici na boljše življenje.

Na banovinski konferenci JRZ za vardarško banovino je imel Cvetković obširen politični govor. V njem je posebno naglašal dolžnost države, da čim bolj povzdigne splošno stanje Južne Srbije. Politično vprašanje naše države je sedaj na poti k popolni ureditvi. Predsednik vlade je pri tem poudaril, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi enokrvni

bratje, pri čemer pa so Hrvati isto tako narod kakor so Srbi narod in kakor so Slovenci narod. Pojasnil je, zakaj je on zastavil vse sile za rešitev hrvatskega vprašanja. Smatral je, da se to vprašanje da trajno rešiti le, ako se v osnovi reši. Sporazum s Hrvati je prišel ob pravem času, ko smo morali najskrbneje paziti, da nas ne zagrabi evropski vihar. Sedaj smo združeni in složni. Mi želimo samo to, da živimo v miru. Mi nimamo nobenih narodnostnih zahtev izven mej naše države. Edina naša želja je očuvati in izgraditi to, kar smo dosegli. Narod zahteva, da se mu izboljšajo njegovi življenjski pogoji, dvigati moramo vse kraje v vseh smereh.

Govorec o političnem položaju, je predsednik vlade poudarjal, da se politična moč ne da trajno graditi le s pomočjo oblasti. Glede senatskih volitev je dejal, da bodo iz Južne Srbije prišli v senat pravi predstavniki naroda. Po volitvah v senat pridejo na vrsto občinske volitve, za njimi volitve v samouprave in končno skupščinske volitve. Pri prihodnjih volitvah za narodne predstavnike bo sprejeto načelo tajnega glasovanja.

šala trde korake. Potem je Solar stopil čez prag.

Njegov obraz je izdajal, da je zelo razburjen, pa ne žalosten. Oči so se mu iskriale, okoli ustnic mu je igral nasmešek in njegov glas je zvenel tako krepko, kakor že dolgo ne.

»Ti si prišel? No, prav je. In brki so ti zrasli! Zdaj jih boš lahko že kmalu navijal.«

»Kaj pa je s teboj?« je prav presenečena vprašala Solarica.

»Nič hudega ni. Lumparijo bomo počasi že razkrili«, je rekel Solar in se udaril po koljenih.

Potem je še dejal:

»Veš, Jože, zadnje čase smo imeli pri nas velike križe, zdaj bo pa bolje.«

»Mati mi je že povedala.«

»Povedala ti je? Veš, z lažmi so me hoteli ubiti. Zdaj bo pa bolje.«

»Kaj pa je bilo?« je radovedno vprašala Solarica. »Povej vendar!«

In Solar je začel pripovedovati.

Jože se je moral očetu čuditi. Zmerom je bil tako resen in kratkih besed, zdaj je pa kar vrelo iz njega. S pestjo je butal po mizi in si brisal z rokavom čelo, ker mu je med pripovedovanjem postalo vroče.

»Čisto drugačen je zdaj, kakor je bil«, si je mislil Jože.

Zgodilo se je pa tudi res nekaj nenavadnega. In sicer tole: Tretji ali četrti dan po svojem prihodu je šel Silvester k učitelju Pretnarju in mu povedal, kako se je odločil.

Pretnar je večinoma že vedel iz prerokovanj Kaplana in Pekovke. Presenečen je bil samo zaradi tega, ker se Silvester ni odločil za glasnica.

Kaplan mu je namreč trdno to zatrjeval in verjel mu je. Prvič zaradi lepega glasu, ki ga je imel Silvester, potem pa zaradi tega, ker mora takšno svobodno življenje pritegniti vsakega mladega človeka. Saj je isto čutil tudi on sam v svoji mladosti.

Zdaj mu je bilo pa le všeč, da se Silvester ni odločil za spolzke gledališke deske.

Pohvalil ga je in rekel mu je, da je vesel, ker si misli tako lepo sam ustvariti svojo bodočnost.

Kako bi se bil rajnki župnik Kolar čudil njegovi odločitvi! In najbrž bi jo bil odobravaval. Saj je zmerom sam trdil, da se mora človek lotiti tega, kar ga veseli in kamor ga žene. Sedanjí župnik pa to seveda drugače sodi.

In potem se je Pretnar zapletel v pogovor. S prikritim vzdihom je najprej namignil, da se je marsikaj na vasi izpremenilo in ne na boljše. In pri tem je prišel na Solarja. Pripovedoval je Silvestru, kaj vse je zadelo poštenjaka in kakšne počenja sedanji župnik z nekimi zapiski, ki so bili baje Kolarjevi. Na široko mu je opisal ves dogodek.

Silvester je dejal, da tega ne verjame. Stari gospod tega čisto zanesljivo ne bi bil storil. Pretnar je samo skomignil z rameni in molčal.

Tudi njemu se je zdelo to v začetku čudno, je potem rekel. Toda verjeti bo že treba... Saj so zapiski... In hudo mu je zaradi Solarja

»Meni pa še bolj zaradi spomina na gospoda Kolarja«, je odvrnil Silvester. »Kako mu morajo kaj takega očitati? Če bi bil kaj drugega odkril, bi bil grešnika poklical k sebi

Na Poljskem nemške čete še vedno čistijo osvojenno ozemlje ostankov poljske vojske.

Po nemških vesteh je dospela poljska podmornica »Orel«, kateri se je posrečilo med vojno z Nemčijo pobegniti iz Gdinje, v neko angleško luko. Z začudenjem se vprašuje ves svet, kako je moglo podmornici uspeli, da je preplovala morske predele, ki so zavarovani na gosto z angleškimi in nemškimi minami.

Vprašanje ruske vojaške pomoči Nemčiji.

Iz Moskve poročajo, da je zunanji minister Ribbentrop po diplomatski poti stavil Stalinu vprašanje, ali se kancelar Hitler lahko zanese na rusko vojaško pomoč, če bi mu bila potrebna. Stalin je takoj odgovoril, da o tem ne more biti govora.

Češkoslovaška vlada v tujini bo priznana.

Bivši češkoslovaški prezident dr. Beneš je po radiu izjavil, da je francoska vlada pristala na ustanovitev češkoslovaške vlade. Nova češkoslovaška vlada bo imela svoj sedež v Londonu. Istočasno se je pričela ustanavljati tudi češkoslovaška armada, ki se bo borila ob strani zaveznikov proti skupnemu sovražniku.

Rusija je vzela svoje.

Pa podpisu prijateljske pogodbe z Estonsko je Sovjetska Rusija dosegla od Latvije, da ji je odstopila v upravo pristanišči Libavo in Vindavo. Njej je sledila Litva, ki je Rusiji dovolila, da sme na njenem ozemlju imeti oporišča za svojo vojsko in letalstvo ter uporabljati litovske železniške proge za primer vojske, odstopila pa ji je mesto Vilno z okolico. Sedaj pa Sovjeti še pritiskejo na finsko republiko, da bi jim odstopila Alandske otoke. Ko se to zgodi, bo Rusija v Finskem zalivu neomejen gospodar.

Gospodstvo nad Črnim morjem.

V Moskvi se še vedno mudi turški zunanji minister Saradzoglu, od katerega bi Sovjeti radi dosegli, da bi sklenil z njimi pogodbo, da bi smele sovjetske ladje v miru in vojski nemoteno pluti skozi Dardanele, v slučaju vojske pa naj bi Turčija zaprla to morsko ožino vsem vojskujočim se državam.

Hitler je v svojem govoru dejal,

da Poljske ni in ne bo več in da sta Nemčija

in mu povedal, kar bi mu šlo Takšnih skritih obtožb, ki zvane po ovađuštvu, pa on ne bi bil nikoli zapisal.

Pretnar mu je dejal, da je on tudi prej tako mislil, toda...

Da je prav pri Solarju to nemogoče, ga je zavrnil Silvester. Kolar mu je, nekoč pripovedoval, kako krivično je, če govore, da so kmetje trdega srca Kdor dela to, ne ve, za kaj vse se moramo kmetom zahvaliti. Oni so ohranili naš narod in dobre lastnosti na njem. Toliko gorja je padlo nad nje, pa so vendar ohranili vse, kar so si pridobili v stoletjih.

In za vzor mu je Kolar navedel prav Solarja. To je eden tistih, ki se ne uklonijo in ki drže trdno svoj mali svet v rokah, da ga potem predajo mlademu rodu, ko sami omajajo.

Ali je mogoče to pohvalo spraviti v sklad z obtožbo, ki naj bi jo bil rajni župnik zapisal? Kdo naj verjame, da bo hotel Kolar škodovati človeku, ki ga je tako cenil?

Pretnar je dejal, da je to vse lepo. Toda morda je gospod Kolar pozneje to svojo sodbo izpremenil...

Ne, je dejal Silvester, kajti to sodbo je slišal iz Kolarjevih ust v zadnjem času. In nekaj mesecev potem je stari gospod umrl.

Potem je morda listek prej napisal in šele pozneje dobil o Solarju boljše mnenje?

Vsekako je listek tu in on ne bi svetoval Silvestru, da bi na glas govoril o takšnih dvomih. Sploh je najbolje, če zadeva počasi sama od sebe zaspí. To bo tudi za Solarja najboljšje.

(Dalje prihodnjé)

in Sovjetska Rusija na vzhodu napravili red in ustvarili stanje, ki bo ostalo in sta ga obe sklenili odločno obdržati in braniti. O zvezi s Sovjetsko Rusijo je dejal, da služi miru in stalnosti v Evropi. Nemčija, je izjavil Hitler, nima več v Evropi nobenih zahtev ter ima prijateljske pakete in odnose do vseh držav, od katerih ničesar ne zahteva, kar pa se tiče Francije, Hitler ne razume, čemu se sploh bori z njo, ko pa Nemčija od nje ničesar ne. Glede Anglije je rekel, da Nemčija ne nasprotuje nikjer angleškim potrebam in koristim, ampak se samo brani pred njenim vmeševanjem v nemške interese na evropski celinii. Hitler je ponudil Angliji in Franciji mir, ki pa mora sloneti na stanju, kakor sta ga Nemčija in Sovjetska Rusija ustanovili na vzhodu. Mirovna konferenca pa naj se peča tudi z ostalimi še nerešenimi vprašanji, med katerimi je prvo vprašanje vrnitve nemških kolonij in pa vraščanje splošne razorožitve. Če pa ti dve državi mir odklanjata, se bo Nemčija pač borila, dokler ne zmagata. Njemu je

prvi odgovoril francoski ministrski predsednik Daladier

takole: »Kaj je rekel Hitler v svojem zadnjem govoru v državnem zboru? Zasedel sem Poljsko. Zadovoljen sem. Napravimo sedaj mir! Toda mi to govorico že poznamo. Tako je govoril tudi po avstrijski zasedbi, nekaj mesecev nato pa so prišli na vrsto Sudeti. Ponovil je zatem zopet ista zagotovila, nekaj mesecev kasneje pa se je Nemčija polastila vse Češkoslovaške. Tudi tedaj so nam rekli v rajstagu, da noče Nemčija ničesar več. In isto se je ponovilo sedaj. Mi si prav gotovo želimo odkritega sodelovanja med narodi, toda uprli se bomo slehernemu nasilju, ki ne more biti osnova dobrih mednarodnih odnosov. Zgrabili smo za orožje proti napadu in dokler nasilja ne stremo, ne bomo odložili orožja.

Rumunska in madžarska vlada

sta se sporazumeli, da sta umaknili vse svoje čete s skupnih meja, ki so bile tam zbrane v letošnji pomladi. V obmejnih pokrajinah so na obeh straneh ostale le še v tamkajšnjih garnizijah normalno nastanjene čete.

Sporazum Rumunije z Ukrajinci.

Ukrajinci, ki so rumunski državljani, bodo v bodoče zastopani s štirimi člani v vrhovnem narodnem svetu. Ukrajinske stanovske

organizacije bodo stopile v okvir organizacij, ki jih predvidevajo sedanji zakoni. Ukrajinci bodo lahko ustanovili svojo organizacijo s kulturnimi, gospodarskimi in socialnimi cilji.

Novo preseljevanje narodov.

se je pričelo na Hitlerjevo pobudo. V zadnjih dneh se je izselilo iz baltskih držav Estonije, Letonske in Litve nad 100.000 Nemcev, ki jih bodo naselili na Poljskem. Tudi iz Rusije se bodo izselili Nemci, ki imajo tam svojo republiko ob Volgi. Tudi z balkanskih dežel pojdejo Nemci v Nemčijo.

Vojna stane mnogo denarja.

Že pred dnevi, ko je bil v angleški spodnji zbornici obravnavan novi vojni proračun, je bilo objavljeno, da namerava Anglija pretežni del svojih dohodkov po tem proračunu kriti z notranjim vojnim posojilom. Sedaj je bilo objavljeno, da bo posojilo v kratkem razpisano in sicer v znesku 500 milijonov funtov. Izdane bodo državne obveznice, ki se bodo obrestovale le po dva odstotka. Odstotek je bil določen tako nizko, ker bo posojilo proglašeno za patriotsko stvar in ne gre, da bi se kdo pri tem obogatil. Velika Britanija izdaja za vojno dnevno po 6 milijonov funtov. Čim bodo vse angleške čete na francoskih tleh, se bodo izdatki povečali na 12 milijonov funtov (2.16 milijarde din).

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V ptujskem okolišu so se trgvali za kg žive teže: voli po 3 do 4.50, telice po 3 do 4.50, krave po 2 do 4. V Ljubljani pa voli I. po 5, voli II. po 4, voli III. po 3.50, telice I. po 5, telice II. po 4, telice III. po 3.50, krave I. po 4, krave II. po 3, krave III. po 2.80, teleta I. po 6, teleta II. po 5.50 din.

SVINJE. Za kg žive teže so bili: v krškem okolišu pršutarji po 6 do 7, v Ptujju špeharji po 7.25 do 7.50, pršutarji po 6.50 do 7, v Mariboru: špeharji po 10, pršutarji po 9 din. Prasce so prodajali: 5 do 6 tednov stare po 50 do 60 din, 7 do 9 tednov po 80 do 110 din, 3 do 4 mesece po 130 do 210 din, 5 do 7 mesecev po 270 do 300 din, 8 do 10 mesecev po 395 do 490 din, 1 leto 630 do 870 din.

VINO. V ptujskem okolišu se dobi pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4 do 4.50, finejše sortirano pa po 5 do 7.50 din, v lendavskem okolišu pa navadno mešano vino po 3.50 do 4, finejše sortirano pa po 6 din liter.

KRMA. V Celju: lucerna 90, seno 70, slama 40, v Mariboru: lucerna 90, seno 85, slama 40, v Ptujju: seno 50 do 75, slama 25 do 30 din za 100 kg.

SIROVE KOZE. V Ljubljani: goveje po 8 do 11, telečje po 13, v Kočevju: goveje po 11, svinjske po 8, v Kranju: goveje po 11, telečje po 12, svinjske po 7 do 8 din za kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 24, oprana 35 din za kg.

MED. V Kranju po 22 do 24 din za kg.

KROMPIR. V Celju po 125 do 150, v Ljubljani po 100 do 125, v Kranju po 100, v Mariboru po 125 do 150 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 11. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem tržišču):

1 angleški funt za 178 do 182 (za 220 do 223) din;

100 francoskih frankov za 100 do 103 (za 125 do 127) din;

1 ameriški dolar za 44 do 45 (za 54 do 55) din;

1 holandski goldinar za 23.26 do 24 (za 27 do 29) din;

1 belgijsko belgo za 7.40 do 7.52 (za 9.14 do 29.40) din;

1 klirinško marko za 14.30 din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 395 dinarjev.

Sejmi

15. oktobra: Št. Ilj pri Turjaku, Rateče, Murska Sobota, Nadlesk pri Ložu, Planina pri Sevnici;

16. oktobra: Kočevje, Sv. Filip v Veračah;

17. oktobra: Loka pri Zidanem mostu, Pristava (Sv. Ema);

18. oktobra: Guštanj, Lukovica, Podsreda, Radohova vas, Mozirje, Trbovlje, Vojnik;

20. oktobra: Črenšovci;

Drobne vesti

— Določitev cen letošnjemu moštu. Na zborovanju vinogradnikov je bila določena sledeča cena letošnjemu moštu iz ljutomerskih goric: do 17 odstotkov sladkorja 3 din, do 19 odstotkov sladkorja 4 din, od 20 od-

TANERA I M

Naman Abas Zgodovinska povest iz Sirije

Dilruha je za trenutek še molčala, nato je vzdignila glavo, prekrižala nekako podzavestno roke na prsih, kakor je stara navada, in odločno odgovorila: »Naman, vedela sem, da mi boš zastavil to vprašanje. Poslušaj moj odgovor. Ljubim te, moj rešitelj, tako neizmerno, da se odrekam vsemu, kar sem in kar imam, če me hočeš vzeti k sebi. Bom ti zvesta žena. Hči mogočnega mutesarifa iz Damaska, bogatega Selima Bairakdarja paše, bo zavrgla svojo vero in svoje premoženje zaradi tebe... Toda kaj ti je? Kaj se je zgodilo?»

»Da, kaj se je zgodilo? Komaj je bil Naman zaslial ime Dilrubinega očeta, so se zmračile njegove oči in mrliška bledica je legla na njegov obraz. Vzdignil se je s tako muko, kakor bi bil imel na hrbtu velikanški tovor, njegova desnica se je skrčila v pest in obupan pogled je zadel do smrti prestrašeno deklico. Izza njegovih stisnjenih ustnic pa se je izvil glas, poln teme in obupa: »Ti si hči Selima Bairakdarja, ki je bil pred dvaindvajsetimi leti muktur kurdske vasi Esalihija pri Damasku?»

»Da, sem.«

»O, ti nesrečnica, da bi te ne bil nikdar videl! Boljše bi bilo, da bi naju bil vihar oba vrgel čez skale in naju uničil, kakor da sem tebe, hčer Selima Bairakdarja, povedel v svojo hišo in je v mojem srcu zrasla ljubezen do tebe. Ali veš, pri kom si bivala?«

Dilruha je stala pred njim kakor kip iz marmorja. Mrtvo so ji visele roke ob straneh in vsa v grozi je strmela v čisto izpremenjenega Namana. Ni mogla izpregovoriti besedice več, niti dati kakšnega znaka.

Tedaj je nadaljeval z nezmanjšano odločnostjo: »Povedal ti bom: ti si v hiši moža, kateremu je Selim Bairakdar umoril očeta, tri starše brate in obe sestri. Ti so v hiši moža čigar mater je krvoločni Selim Bairakdar sam vrgel v globok jarek citadele v Damasku, kjer je le po naključju ostala živa. Ti si v hiši moža, ki je prisegel, da se bo maščeval, in od katerega po stari navadi vsi Maroniti pričakujejo, da bo izvršil krvavo osveto na morilcu kristjanov Selimu Bairakdarju, tvojemu očetu. V takšno hišo te je privedla zlohotna usoda.«

Naman Abas je prenehal govoriti in je v divji bolečini pritisnil roko na oči. Ni mogel več govoriti.

V okamenelo postavo Dilrube se je zdaj spet vrnilo življenje.

Tiho je zdrknila s svojega stola in se vrgla pred njim na tla. Prijela ga je za kolena in prosila s trepetajočim glasom: »Ubij me, Naman, vzemi kri golobice kot žrtev za orlova dejanja.«

Naman je ni vzdignil, a je tudi ni sunil od sebe. »Če bi te mogel umoriti, bi te usmrtil, da bi čim huje zadel tvojega očeta, ki bi izgubil, kar mu je najdražje na svetu. Jaz

te ne morem ubiti, jaz te ljubim. Prav zdaj, ko te moram odsloviti iz hiše, katero sem hotel spremeniti v svetišče ljubezni do tebe, ti moram povedati, da bi te nosil na rokah, da bi te oboževal. Midva bi postala tako srečna, kakor postane srečen le redek par na svetu. Zdaj pa je vsega konec. Zapusti takoj mojo hišo in se vrni v Damask. Svojemu očetu reci, da je najmlajši iz Abasove rodbine preživel tisto strašno noč 9. julija leta 1860. in da zdaj samo išče priložnosti, da bi se maščeval za vse svoje nad njihovim morilcem. Pripravljen naj bo podnevi in ponoči, in če ga bo zadela moja krogla, naj se spomni tistega dečka, ki ga je bil sam vrgel v plamene, a ki se je kakor po čudežu rešil iz ognja in ostal pri življenju.«

Dilruha je molčala. Bilo ji je, kakor da se bo zdaj zdaj nezavestna zvrnila na tla. Naman pa je ni niti pogledal, temveč je zdivil skozi vrta nazaj v hišo in zapovedal služinčadi, naj stori vse potrebno za takojšnje odmotovanje Dilrube.

Vsa prestrašena je zasliala gospa Abasova trde besede svojega sina. Stopila je k njemu in ga plašno vprašala: »Vajini srci se torej nista našli?«

»Najini srca« je rekel z ledenomračnim glasom Naman, »O najinih srcih ni bilo več govora. Če ti povem ime njenega očeta, ti bo vse jasno. Dilruha je hči Selima Bairakdarja.«

»Kaj praviš? Hči morilca mojega moža in mojih otrok?«

»Da, mati.«

»To ni mogoče. Selima Bairakdarja je mednarodno sodišče obsodilo na smrt. Bil je ven-

stotkov sladkorja pa 5 din. Ta cena bi naj bila obvezna za vse vinogradnike ljutomerskih gor. Poleg tega je bil sprejet sklep, da določi oblast najnižjo ceno letošnjemu vinu, dalje da se ukineta občinska in banovinska trošarina za vino. Med drugim je bilo tudi sporočeno, da bo viničarska uredba ostala neizpremenjena, spremenila se bo le, če ne bo ustrezala splošnim koristim.

= Slovenija najbolj redno plačuje kmečke dolgov. Privilegirana agrarna banka v Beogradu objavlja, da so kmečki dolžniki od konca leta 1936 do 1. septembra t. l. plačali na račun dolžnih anuitet 314.8 milijona din, in sicer do konca leta 1937 143.5 milijona din, v letu 1938 130.4 milijona din in od začetka letošnjega leta do 1. septembra 40.9 milijona din. Od letošnjih plačil kmečkih dolžnikov v višini 40.9 milijona din odpade na plačila z območja centrale v Beogradu 20.3 milijona din, na plačila podružnice v Ljubljani 11.7 milijona din, na plačila podružnice v Zagrebu 5.35 milijona din in na plačila podružnice v Sarajevu 3.56 milijona dinarjev. Plačevanje anuitet za kmečke dolgov, ki so bili prenešeni na Privilegirano agrarno banko je na posameznih področjih zelo različno. Letos pa so se razlike še povečale. Izkaz Privilegirane agrarne banke vsebuje glede plačil kmečkih dolžnikov na posameznih področjih podatke le za tekoče leto. Upoštevati pa je treba tudi prejšnja vplačila. Če najnovejše podatke izpopolnimo s podatki iz lanskih izkazov Privilegirane agrarne banke, tedaj vidimo, da kmečki dolžniki v dravski banovini plačujejo dolžne anuitete najbolj točno. To velja zlasti za letošnja plačila, medtem ko se je drugje, posebno na področju zagrebske podružnice, plačevanje poslabšalo.

= Izvoz poznega sadja. Posebna nemška delegacija se pogaja v Beogradu za izvoz našega sadja. Prizad zahteva previsoko ceno. Nemci ponujajo 20 mark za 100 kg jabolk, 7.50 mark pa za jabolka za prešanje. Prizad pa je odklonil to ponudbo in zahteva za 100 kg jabolk 22 mark. Pošiljatev jabolk za prešanje pa je sploh odklonil. Obmejni sadjarji so zaradi tega precej razburjeni, ker je ogrožen izvoz poznih jabolk.

= Sladkor za čebelarje. Finančni minister je podpisal odlok, da se Slovenskemu čebelarstvu v Ljubljani ter drugim čebelarim zadržim v društvom, ki niso včlanjena v zgornji zvezi, dovoli nabava sladkorja brez plačila državne trošarine za

DOPISNA TRGOVSKA ŠOLA V LJUBLJANI, KONGRESNI TRG 2

vpisuje

v svojo DVOLETNO TRGOVSKO ŠOLO, tečaje in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. — Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

prehrano čebel in to največ 5 kg sladkorja za vsak panj. Sladkor se lahko nabavi potom prodajne centrale za sladkor ter se mora v sami tovarni denaturirati.

= Poštna hranilnica ne izplačuje neomejeno. Glede na oglas, ki je izšel v nekkih listih, da izplačujejo Poštna hranilnica in njene podružnice hranilne vloge v neomejenih zneskih, opozarja glavno ravnateljstvo, da so izšli ti oglasi brez vednosti Poštne hranilnice. Poštna hranilnica izplačuje vloge v smislu določil in odbe o izplačilu denarja iz denarnih zavodov z dne 7. septembra t. l.

= Novi bankovci. Iz Beograda poročajo, da pripravlja Narodna banka nove bankovce po 50 in 20 din. Očitno bodo ti bankovci natisnjeni le za primer, če bi nastopilo pomanjkanje kovancev. Že o priliki izdaje novih kovancev smo opozorili javnost, da nima smisla shranjevati srebrnikov, saj znaša njihova kovinska vrednost le 16 do 24% plačilne vrednosti.

= Cena hmelju naglo narašča. Kljub slabemu vremenu zadnjih dni je bilo povpraševanje za hmeljem nenavadno živahno in so se cene naglo dvigale. Danes so nudili kupci že nad 60 din za kg. Zdi se, da se dvig cen še ni ustavil, ker je ostanek kakšnih 1500 met. stotov v zelo čvrstih rokah.

= Veliko povpraševanje po gobah. Letošnje vreme je po vsem videzu določilo le kratek rok za gobjo bernjo. Prav zaradi tega se prekupčevalci in trgovci z gobami bojijo, da ne bodo mogli napolniti svojih zalog tako, kakor so to navajeni druga leta. Zaradi tega so obvestili nabiralce po deželi, naj kar najbolj pridno nabirajo gobe. Zaradi tega se

tudi cene gob trdno drže. Nekateri poznavalci trga pa celo trdijo, da bodo gobe še dražje. Na kmetih prav pridno sušijo gobe, o katerih so prepričani, da jih bodo z lahkoto dobro prodali. Prav zaradi tega bodo letos gobe prinesle pridnim nabiralcem precejšen zaslužek. Kmetje iz raznih krajev Gorenjske in od Litije so pripeljali v Ljubljano večje množine suhih gob. Gobe so po kakovosti od 40 do 50 din kg

Dopisi

GORJE PRI BLEDU. Letošnja sezona je bila kljub dobri reklami slaba. Tujcev ni bilo, kar smo jih pričakovali. Podružnica Sl. pl. društva Gorje je izdala letos nove prospekte s slikami krajevnih razmer, opisom Gorij in okolice, in seznamom tujskih sob. Obnovila je galerije kraljeviča Andreja v Poključki luknji, obnovila markacije in kapotne deske. V nedeljo 15. t. m. ob 3. popoldne pa bo priredila podružnica veliko tombolo z lepimi praktičnimi dobrotki v prostorih gostilne »Kacon«, Zg. Gorje. — Čisti dobiček je namenjen za izvršena dela v tekočem letu.

IVANJKOVCI (Stanje vinogradov). Poskraino deževnem majniku, v katerem je bilo 271 mm padavin, je sledil malo ugodnejši junij in še boljši julij. Kar smo v majniku pri razvoju trte zamudili, so potem doprinesli naslednji meseci, zlasti avgust in september, ki sta bila zelo ugodna, tako da ob koncu septembra sicer nismo bili na boljšem primeru z normalnimi leti, pa tudi nismo zaostajali. Vinogradniki so letos izredno vestno in pridno škropili, in to 4 do 5krat, nekateri tudi več, prav tako so pazljivo žvepljali, zato letos v splošnem ni opaziti nobenih bolezní — izvzemši zelo redke primere, ki pa so jih zakrivilo vinogradniki s površnim delom.

SV. BARBARA V HALOZAH (Haloze imajo sadno sušilnico). Sadjarska podružnica pri Sv. Barbari v Halozah si je nabavila moderno sušilnico za sadje in kotel za oridobivanje meze. Za Haloze je ta pridobitev še posebno koristna, ker je znano, da je suho sadje dobro nadomestilo kruha, ki ga naš Haložan večkrat nima. Obilna sadna letina in vinska letina bo vzrok da bo Haložan vse

dar ustreljen hkratu z Ahmedom pašo.

»Ne, kar sem ti doslej zamolčal, ti moram zdaj povedati. Selim Bairakdar je pobegnil francoskim vojakom in se rešil v Kandijo. Tam se je skrival, dokler se ni končala preiskava o pobijanju kristjanov v Damasku in so francoske čete spet zapustile Sirijo. Nato si je Selim Bairakdar pridobil velike zasluge v boju Turkov proti krščanskim vpornikom v Kandiji in je bil toliko laže pomilostčen, ker je bil sultan Abdul Medžik izrekel kazni nad morilci kristjanov v Damasku le pod pritiskom evropskih sil. Pozneje, pod sultanom Abdulom Azisom, je bil Selim Bairakdar nastavljen kot mudir (okrajni načelnik) v Kandiji, nato pa kot kaimakam (nekak deželni svetnik) prestavljen v Hauran. Zdaj pa je napredoval za mutesarifa (okrožnega guvernerja), bil imenovan za pašo in je spet v Damasku. Mati, zdaj krvoločnež ne sme uti zasluženi kazni. Že davno smo jaz in razni drugi Maroniti sklenili, da se bomo maščevali nad njim za vse zločine, ki jih je izvršil nad kristjani. Moja krogla naj bo, ki bo prebila krvoločnežovo srce.«

»Ali pozabljaš, da je Selim Bairakdar Dilrubin oče?«

»Da, mati, hočem, moram pozabiti. Res je, prav zdaj, ko izgubljam Dilrubo, čutim, da jo nad vse ljubim. Toda takšna je usoda, katere midva ne moreva spremeniti. Z Dilrubo pojde vsa moja življenjska sreča po vodi. To je hudo, a ni pomoči. Če se odrečem maščevanju nad Selimom Bairakdarjem, pomeni to, odreči se časti, kar pa je nemogoče. Brez ljubezenske sreče lahko živi mož, brez časti pa ne.«

Gospa Abasova je poznala svojega sina, poznala je nazore ponosnega, odličnega Maronita, zato je vedela, da je vsako prigovarjanje zaman.

V tem trenutku se je pripeljal pred hišo voz, ki naj popelje Dilrubo v Damask. Naman je še dal potrebna navodila, kako je treba med potjo previdno in obzirno postopati z Dilrubo, ki se ji je zlomljena noga komaj zazdravila. Nato je šel v svojo sobo.

Gospa Abasova je poiskala nesrečno mlado Turkinjo. Ta je bila z velikim trudom prilezla v svojo sobo, se ogrnila v svojo vrhno obleko in čakala, da pridejo ponjo. Ena izmed služabnic je zbrala vse njene reči, ki jih ni bilo mnogo, in jih povezala v culo.

Brez besede je Namanova mati položila roko na glavo mladenke, ki jo je v tem kratkem času bivanja pri njih tako zelo vzljubila. Dilruba je sedela pred svojo mizo kakor kip brez življenja. Spet in spet je gospa Abasova pobožala črne lase obupanega dekleta. Dilruba pa se ni zganila. Ko pa je gospa Abasova poljubila črne kodre nesrečnice in so se njene solze vllje po Dilrubinem čelu in licih, tedaj se je zgodilo, kakor bi bila zdajci počila ledena skorja, ki se je bila napravila na dekletovem srcu in ga oklepala z vso silo. Vstala je, se vrgla Namanovi materi s strastjo na glavo bolečine okoli vratu ter začela ihteti in tožiti s tako obupanim glasom, kakor to zmorejo le vročekrvne Orientalke.

Gospa Abasova jo je objela, ji pobožala zdaj pa zdaj lica, da bi jo bila nekoliko pomirila pa jo je pustila, da je dajala duška svoji srčni bolečini.

Kaj naj bi bila sploh rekla. Tolažbe tako ni bilo zanjo. Kot strašen opomin ji je zmerom vstala v spominu slika tiste grozne noči, ko so pobijali kristjane v Damasku, kadar je hotela izreči tolažilno besedo, ki bi bila zmožna zbuditi z mladenkinem srcu vsaj malo upanja.

Naposled je vihar mladenkinih bolečinskih izlivov popustil. Sedla je spet na stol in zajela jo je podobna ravnodušnost kakor poprej. Gospa Abasova jo je še enkrat poljubila in kratko rekla: »Voz te čaka.«

Kakor stroj brez življenja se je vzdignila in omahovaje šla skozi vrata. Kakor mesečnica je stopala počasi po hodniku. Pozabila je, posloviti se od Abasovih, in ni rekla zahvalne besede za vso gostoljubnost in brigo, ki so jo imeli Abasovi z njo. Dilruba v svojih strašnih srčnih bolečinah ni mislila na ničesar.

Na poziv gospe Abasove je prihitela služabnica in pomagala Dilrubi v voz. Voznik je sedel na svoji sedež, služabnica je vstopila in sedla nasproti Dilrubi, nato pa sta konja potegnili. Mlada Turkinja se je bila čisto zavila v tenčice. Slonela je v kotu voza, tako, da so potniki, ki so srečavali voz, menili, da se je peljala z vozom speča ženska.

Iz hišnih vrat je gledala gospa Abasova še nekaj trenutkov za vozom. Nato se je vrnila v sobo. »Življenje bi dala za to, da bi ne bilo prišlo do tako strašnega razkritja«, je tiko vzdihovala.

V svoji sobi je še zmerom stal Naman Abas in gledal skozi okenski zastor za vozom, izgubljaočim se v daljavi. Neizrekljiva bole-

te pridelke težko spravil v denar in se bo težko oskrbel s kruhom, bo pa vsaj na ta način imel rezervo »slivovega kruha«. Sušilnica sedaj deluje noč in dan, žal pa se je ne morejo vsi posluževati, ker je za Haložana vsak »kovač« težak problem, na drugi strani pa je seveda taka sušilnica s kotlom za kuhanje mezge tudi vezana z velikimi stroški. Gotovo pa bodo člani sadjarske podružnice našli izhod, kako bi pomagali revnejšemu Haložanu, da se okoristi s sušilnico z malimi stroški.

Novice

* **Pravilnik k uredbi o podpori za obveznike.** Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljević je podpisal navodila za izvrševanje uredbe o podporah družinam obveznikov, ki so bili poklicani na vojaško dolžnost.

* **V šole uvajajo duh kmečkega gibanja.** »Seljačka sloga«, list, ki ga izdaja istoimenska hrvatska kmečka organizacija, prinaša v zadnji številki naslednje: Predstojnik oddelka za prosveto v banovini Hrvatski je postal prof. Izidor Skorjač, ki je dobil nalogo, da uvede v vse hrvatske šole duh hrvatskega kmečkega gibanja, duh bratov Radičev, duh kakršnega širi med narodom »Seljačka Sloga«. Prof. Skorjač je za to nalogo najbolj dorasel, ker je poleg predsednika »Sloge« Hercega najbolj znan prosvetni delavec v hrvatskem kmečkem gibanju. Njegova naloga je težka. Dosedanje učne moči (učitelji in profesorji) so vzgojene v duhu, ki je nasproten hrvatskemu kmečkemu gibanju. Za nje je bil kmečki narod nekulturen, množica, predmet, ki ga je treba vzgajati, voditi, poučevati. Toda po nauku bratov Radičev ima hrvatski kmečki narod svojo prosveto in svoje poštenje in je zaradi tega treba z njim sodelovati tudi na temelju njegove lastne omike ter na isti osnovi poučevati tudi njegovo mladino. Bedastoča je trditvi, da so mladi učitelji, zlasti oni brez izkušenj, prosvetitelji naroda, o katerem tako rekoč ničesar ne vedo. Zato je najtežja naloga novega predstojnika za prosveto prepričati učitelje da se morajo od naroda samega vsaj toliko naučiti, da bodo mogli njegovo mladino vzgajati, kakor se spodobi, in da jim omogoči, da tudi v sebi izvedejo potreben duhovni pre-

čina mu je stiskala srce. Tam se pelje Dilruba in z njo so vse njegove želje, vsi njegovi upi. Blažene ure se ne bodo več vrnile, zlo se ne more spremeniti v dobro. Za trenutek se ga je lotil občutek kesanja, toda samo za trenutek. Pa se je takoj nato spet obvladal. Spet in spet je moral misliti na strahotno preganjanje kristjanov v letu 1860., na grozne lastne doživljanje tistega usodnega dne, na strašen umor skoro vse rodbine. Glavni krvolok je bil Selim Bairakdar, ki je bil svoji podivjani drhali za zgled neusmiljene krvoločnosti. Vedno znova si je Naman zatrjeval, da terjata njegova čast in čast vseh Maronitov izvršitev krvavega maščevanja nad mutesarifom Selimom Bairakdarjem in da je prav zdaj kljub ljubezni do Dilrube prisiljen izvršiti dejanje, ker ga bodo sicer njegovi rojaki smatrali za nečastnega moža, ki ni sposoben, držati dano besedo.

V vse to njegovo razmišljanje se je zmerom spet vsiljevala Dilruba podoba, čeprav jo je odganjal.

Dilruba! Da, res je Dilruba, zapeljivka srca! Njegovo srce je tako zelo zapeljalo, da ni več njegovo. Tako zelo mu je zaslužila srce, da mora zdaj biti trd boj s svojo ljubeznijo, a niti ne ve, če bo v tem boju zmagal.

Ne, ne, v tej borbi mora zmagati! Znova si je poklical v spomin grozote pred davnimi leti. To je edino sredstvo, ki mu more pomagati v tem boju, da bo lahko zmagal. Nato je premislil, kaj mora storiti, kaj je njegova naloga.

Ali ni to božji prst, da se je Selim Bai-

še enkrat našim naročnikom:

Jesen je nastopila, večina pridelkov je pospravljenih, ki so šli deloma tudi že v denar. Zato je sedaj skrajni čas, da poravnate naročnino za »DOMOVINO«. Res je, da jo je precejšnje število naročnikov že plačalo, toda še jih je mnogo, ki stoje ob strani neodločni. Vse te opozarjamo še enkrat na njih naročniško dolžnost. Zavedajo naj se, da je zadnje četrtletje skrajni čas, da plačajo ono malo naročnino, ki se zahteva za list, ki jih je ves čas zabaval, poučeval in obveščal o vseh važnejših dogodkih, doma in v tujini. In »DOMOVINA« zahteva tako malo, samo Din 36.— na leto, nudi pa jim 52 števil, številka ne stane torej niti 1 Din. Zato naj nihče ne pomišlja in naglo poravna, kolikor je potrebno, da bo naročnina plačana do konca leta. Onim, ki bi se za naš opomin še ne zmenili, bomo poslali poštnega sluga v hišo, da pobere s poštnim nalogom dolžne zneske. Ta način pobiranja je seveda dražji, ker računa pošta za tako opravilo posebne pristojbine, ki jih mora naročnik plačati. Zato naj nihče ne čaka, ampak naj plača prostovoljno sam, kar je dolžan.

Uprava „Domovine“

okret. Prof. Skorjaču je »Seljačka sloga« z vsemi svojimi organizacijami pripravljena pomagati pri tem delu. Kdor bi se pa tega na hotel poslužiti, ga je treba odstraniti!

* **Sezonski delavci neprestano prihajajo.** Skoraj ne mine dan, da bi se ne vrnil domov ta ali oni sezonski delavec iz Nemčije ali Francije. Večidel pa prihajajo v skupinah. Mnogi prihajajo celo peš ali s kolesi iz oddaljenih nemških severnih pokrajin. V splošnem se letos ne pohvalijo z zaslužkom. Letošnje izredne razmere, ki so nastopile v obeh vojskujočih se državah, niso ostale brez učinka na naše delavce, ki so morali svoje sile še bolj napeti, ko so domačini odšli na vojno. Mark in frankov niso mogli primerno vnovčiti. Vprašanje časa je, kaj bo z ostalimi še v tujini zaposlenimi našimi delavci, ki jim že ta in prihodnji mesec poteče pogodbeni rok. Sezonski zaslužek potom bank še prihaja normalno.

* **Pospeševanje gozdarstva.** Banovinski odbor za propagando gozdarstva v Ljubljani prosí vsa vzgojna, kulturna in slična društva, vse javne korporacije in ustanove ter vse privatnike, da sodelujejo pri propagandi gozdarstva v dnevih od 22. oktobra do 5. novembra 1939. V teh dnevih se naj vršijo v šolah in drugih primernih prostorih predavanja o gozdarstvu, na terenu pa pogozdovanje goličav in praktični pouk o negi, vzgoji in izkoriščanju gozdov. Propaganda je treba to jesen voditi pod geslom: »Vzgajajmo drevice, gozdove in gaje kot zaščito pred zračnimi napadi.« Pojasnila daje banovinski odbor

in okrajni odbori za propagando gozdarstva.

* **Inozemci, ki potujejo v Nemčijo, dobijo** na meji pri carinskih uradih potovalne izkaznice, ki omogočajo nabavo živil za ves čas potovanja. Na svojem cilju pa dobijo popotniki pri lastnikih gostinskih obratov, v katerih stanujejo, nakazila za kruh, meso in mast za dobo nameravanega bivanja. Po kosilu naj gostje oddajo kupone nakazil. Inozemcem pripadajo enake količine živil kakor domačinom. Ako želi inozemski popotnik dalje časa prebivati v isti gostilni in tudi tam obedovati, mu ni potrebna potna izkaznica. Gostilna je v tem primeru upravičena dati gostu kosilo tudi brez oddaje nakazil.

* **Strahovalec Dravske doline na varnem.** 25letni Valentin Štrukl je bil nedavno izpuščen iz kaznilnice, kjer je prestal daljšo kazen zaradi raznih vlomov in tatvin. Čim pa je bil Štrukl na prostem, je zaživela v njem vlomilska in tatinska žilica. Vlamljal in kradel je po Dravski dolini. Na vesti ima 14 vlomov in tatvin. Sedaj so ga zajeli selniški orožniki, ki so ga izročili v zapore. Prebivalstvo Dravske doline si je zelo oddahnilo.

* **Huda prometna nesreča se je pripetila** v Novi vasi. Neki pobreški motociklist je povozil 5letno mizarjevo hčerko Anico Sovnikovo, ki se je igrala na cesti. Pri karambolu je zletela uboga deklica pet metrov daleč v občestni jarek, kjer je obležala s hudimi poškodbami na glavi in vsem telesu. Deklico so prepeljali v bolnico in je njeno stanje zelo resno.

rakdar zdaj, ko je iz dečka Namana Abasa zrasel mož, sposoben za izvršitev maščevanja, vrnil spet na pozorišče svojih nekdanjih grozovitosti?

O vsem tem je premišljal mladi Maronit in je dosegel zmago nad samim seboj. Odslej mu je bilo lažje odganjati misli na Dilruba, kadar so se pojavile hkratu s hrepenenjem po njej. Mnogo je zdaj premišljal o izvedbi nameravanega maščevanja. Mnogokrat seveda, posebno kadar se je v samotnih nočeh premetaval po postelji in ni mogel zaspati ali pa je le napol spal, se je pojavila pred njim temnooka lepa zapeljivka srca in njegova domišljija jo je slikala v najbujejših barvah.

Ob takih priložnostih se mu je dozdevalo, da je ni izemil in da jo bo jutraj nato spet videl v senčni utici, prepleteni z glicinijami, in da jo bo naposled lahko objel in po mili volji poljuboval. Vse to so bile, žal, le lepe sanje, zakaj le dve besedi sta ga spet zbudili v grozotno resničnost, ti dve sta bili »Selim Bairakdar«. In ena sama misel ga je zmerom spet spomnila na njegovo dolžnost. Ta misel je bila: »Morilec tvojih svojcev še živi, ne pozabi na maščevanje!«

4.

Z veliko previdnostjo je izvršil Naman Abas vse priprave, potrebne za izvršitev maščevanja. S pomočjo posebnih slov je izvedel, da so bila dana mutesarifu Selimu Bairakdarju paš v oblast okrožja južno in južno-zapadno od Damaska do vključene Galleje

in da Selim Bairakdar sedaj mnogo potuje, češ da hoče spoznati vse kraje svojega območja, ki so mu manj znani. Naman Abas je začel misliti, da se mu bo zdaj, ko je mož na potovanju lažje posrečil naklep.

Trije tedni so minili, trije dolgi tedni čakanja in tuhtanja, ne da bi bil mogel Naman ukreniti kaj odločilnega.

Mladi Maronit je postajal čedalje bolj tih in mračen. Enkrat samkrat je bila mati poskušala govoriti z njim o njegovi nameri, toda kratko in odločno je Naman odklonil vsak pogovor. Vse to da je zadeva moških.

Nato je uboga žena umolknila in se vda-la v svojo usodo. Čutila je, da ni mogla ne svetovati, ne odsvetovati. Zdelo se ji je, da ji ni bilo mogoče zadrževati nesrečo, ki se je po njenem mišljenju bližala. Vendar je pomagala svojemu sinu v vseh pripravah gospodarskega značaja.

Naman je namreč nameraval takoj po posrednem napadu na Selima Bairakdarja pobegniti iz Turčije in tudi svoj omater vzeti s seboj. Zato je prodal enemu izmed bogatih Maronitov, ki je vedel za njegov načrt, vse svoje nepremičnine. Prevzem kupljenih premičnin pa naj se izvrši kljub že podpisanim listinam šele tisti dan, ko bo Naman smatral takojšnjo odpotovanje za potrebno.

Vsi dragocenejši predmeti so bili spravljeni v zaboju in shranjeni v hiši kupca potovanja, ki jih bo poslal v kraj, kakor se bo preselila Naman in njegova mati, o čem morda le mati, še se bo Namanu pobeg ponesrečil.

(Dalje prihodnjic)

* Obeta se večja zaposlitev v naših premogovnikih. Kaže, da se bo zaposlitev v naših premogovnikih kmalu znatno povečala. Nekateri premogovniki že povečujejo produkcijo. V premogovniku Dobrljin v vrbski banovini je bilo nedavno zaposlenih več sto novih delovnih moči. Med njimi so bili tudi nezaposleni rudarji iz Zagorja. V Sloveniji je še vedno nekaj nezaposlenih rudarjev, a upanje je, da bodo kmalu vsi zaposleni.

* Umor Čeferinove pred sodiščem. Kazenski senat okrožnega sodišča v Ljubljani je oni dan kratko razpravljal o umoru kmečkega dekleta Marije Čeferinove. Posestnik Janez Rant je v Ljubnem na Gorenjskem izvalil iz vasi na polje deklet Čeferinovo, v katero je bil zaljubljen in je od nje zahteval, da ga poroči, kar je dekle odklonilo, ker je bil za njo prestar. Umor je bil izvršen v začetku junija t. l. In je po Gorenjskem zbudil veliko ogorčenje. Ranta so pozneje aretirali škofjeloški orožniki. Proti njemu je bila uvedena kazenska preiskava zaradi zločina umora. Obtoženec Rant pa je bil izročen psihijatrom (zdravnikom za duševne bolezni), ki so izjavili, da ni bil takrat Rant kazensko odgovoren za zločin, ker je bil duševno zmešan. Kazenski senat je po kratki razpravi rešil, da bo Janez Rant postavljen pod zaščitni nadzor, ker ga sodišče ni moglo soditi zaradi zločina umora na podlagi mnenja psihiatrov.

* Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor! Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredijo zadevo. Ne zamujajte časa in hitite zadevo! Za odgovor priložite znamke za 6 din. —

* Težka nesreča v rudniku pri Pečovniku. je zadela 29letnega rudarja I. Mehleta iz Zvodnega. V rudniku ga je podrl jamski voziček in mu zlomil desni kolk, obenem pa prizadel težke poškodbe na desnih ramenih. Nezavestnega so ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

* Gradbena dela v drugem nadstropju oddelka za ženske bolezni celjske bolnišnice se nadaljujejo, kar je javnost z veseljem sprejela.

* Kaj čakate? — Ali hočete zopet naročiti cenik šole potem, ko ga bo zmanjkalo. Pišite še danes trgovski hiši Stermečki, Celje, po novi cenik in vzorce.

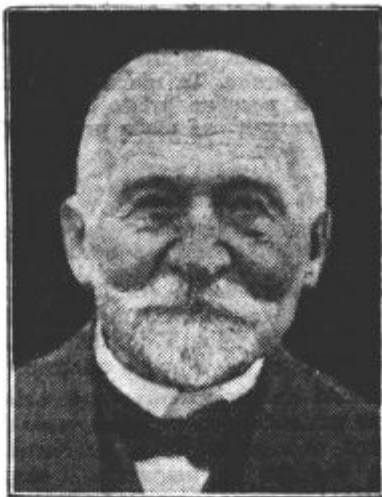
* Z motiko nad župana. Župan Jožef Lebar je nadziral regulacijska dela v Kapci pri Hotizi, kjer je voda ob poplavih delala precejšnjo škodo posestnikom. Z izkopom odtočnih jarkov in z gradnjo nasipov so hoteli odvrniti vsakoletno nevarnost. To delo je našlo ugoden odmev pri večini vaščanov, saj je bilo storjeno v korist celokupnosti. Posestnica Marija Šimonko pa se je odločno upirala, da bi izkopali odtočni jarek tudi po njenem posestvu. Smatrala je, da je vsega tega kriv župan Lebar, zato je v razburjenju navalila nanj z motiko. Napadeni župan se ni mogel ubraniti razburjene ženske in je prestreget več udarcev z roko, končno pa je dobil nevaren udarec po glavi, ki je bil tako hud, da so se že bali za njegovo življenje. Šimonkova se je morala zagovarjati pred malim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti, kjer je bila obsojena 4 mesece strogega zapora in na povračilo škode županu.

* Invalid utonil v potoku. Že nekaj dni so pogrešali v Pesju 46 letnega vojnega invalida Antona Obuja. Sedaj so ga vaščani našli v domačem potoku, v katerem je utonil. Mož je bil v vojni zadet od granate ter je drobce izstrelka še sedaj nosil v pljučih, radi česar je zadnje čase močno bolehal.

* Po vsem životu se je poparila v Sotenskem pri Šmarju 16letna hčerka posestnika Terezija Verbovska, ko je nesla svinjam vrelo krmo. Na stopnicah ji je namreč spodrsnilo in se je polila. Posebno hude opekline je dobila po prsni, glavi in rokah. Pripeljali so jo v bolnišnico.

Iz naših krajev

Najstarejši čitatelj »Domovine«

Devica Marija v Polju, v oktobru.

Je to upokojeni nadučitelj Franc Kavčič v Devici Mariji v Polju pri Ljubljani. Z dnjo soboto, 7. oktobra je izpolnil 93 let in prestopil v 94. leto starosti. Poleg vsakodnevno »Jutro«, prečita vsaki teden z vso natančnostjo tudi »Domovino«. Gospod Kavčič je doma v Ledinah nad Žirmi. Kraj spada zdaj pod Italijo, kar mu je zelo hudo. Jako mlad z dobrimi 17 leti je postal pred 76 leti učitelj, ko je bila šola popolnoma pod cerkveno ali duhovsko oblastjo. Vse svoje šolske nauke za učiteja je preiel v Idriji, prej na ondotni nemški osnovni šoli in nato na tedanjem učiteljsku tudi v Idriji. Pa pri tem ni ostal, ampak se je vso učiteljsko službeno dobo s svojo pridnostjo in vztrajnostjo nadalje izobraževal in izpopolnjeval. Njegovi prvi dve učiteljski službi sta bili v Belokrajini v Semiču in v Dragatušu, vsega 20 let, ko je prišel 1883 za nadučitelja k Devici Mariji v Polju, kjer je stopil 1910 v pokoj, katerega preživlja tudi tu, kjer si je postavil svoji lični dom.

Poleg pouka in vzgoje mladine se je tudi pečal in udejstvoval veliko z delom izven šole kot vodja petja, vrtnar, sadjar, čebelar in v Belokrajini tudi tretorec. Udejstvoval se je tudi pri drugih stanovskih in naprednih gospodarskih in prosvetnih društvih in ustanovah. Ni bil le zvest član, ampak kjer je bilo potreba, tudi požrtvovalen sodruđnik. Razumljivo, da je bil vsikdar do današnjih dni zaveden narodnjak in naprednih nazorov ter zaveden Sokol. Pri vsej visoki starosti je za čudo vedrega duha in tudi še telesne gibčnosti in razmeroma dobrega spomina. Bil je vselej in povsod ljubezniv druđabnik. Kakor je vzljubil sedanji kraj Dev. Mar. v Polju, tako pa še kot pravi rodoljub ni pozabil na svoj rojstni kraj in goji še vedno vročo željo, da bi še enkrat videl ljubljene žiri. Želimo mu, da se mu ta želja izpolni in da bi še dolgo čital našo ljubljeno »Domovino«.

Huda prometna nesreča

Limbuš, v oktobru.

Na tako zvanem limbuškem drevoredu se je pripetila oni dan huda prometna nesreča, katere žrtev je bil 60letni tesar Anton Šauperl iz Limbuša. Šauperl je šel po cesti in se hotel umakniti tovornemu avtomobilu, ki je last veleposestnika Gavčnika s Fale, katerega je upravljal prevoznik Dolenc iz Maribora, ki je vozil iz Maribora. Pri tem pa Šauperl ni opazil osebnega avtomobila, last trgovca Andreja Oseta iz Maribora, katerega je upravljal trgovski pomočnik Niko Urbanc, ki je vozil v smeri iz Limbuša. Šauperl se je znašel pod osebnim avtomobilom, ki ga

je vlekel še kakšnih 5 m za seboj. Dobil je zelo hude poškodbe po vsem telesu. Ima zlomljeni obe nogi v gležnju in počeno lobanjo. Poklicani reševalci so težko ranjenega Šauperja prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Dva mlada profesorja nevarno poškodovana

Škofja Loka, v oktobru

Ono jutro je na nekem ovinku v okolici Škofje Loke prišlo do hude prometne nesreče, ki bi bila skoraj zahtevala dve človeški življenji. Dva mlada profesorja, France Dobrovoljec iz Ljubljane, in Lojze Potočnik, v službi na gimnaziji v Kranju, sta šla po cesti proti Kranju. Na nekem ovinku sta opazila, da jima naproti prihaja avtobus, pa sta se mu izognila na skrajni rob ceste. V istem času pa je za njim pridrvel tovorni avto, ki je pravilno vozil po desni strani, a je njegov šofer opazil, da vozi avtobus, ki je prihajal nasproti, po sredi ceste. V poslednjem trenutku je dognal, da stojita na robu ceste oba mlada profesorja. Takoj je zavrl voz, a zaradi naglice in zaradi razmočene ceste, na kateri zavora ni mogla delovati, je avto zavozil na skrajni rob ceste in s svojim zadnjim delom podrl prof. Dobrovoljca in Potočnika. Udarec je bil tako strahovit, da sta oba profesorja odletela daleč na kup kamenja ob cesti. Nevarno ranjena so ju prepeljali v bolnišnico. Prof. Dobrovoljec je pri tem dobil hude notranje poškodbe in si zlomil nogo, prof. Potočnik pa je imel hudo poškodovane prsi in obe nogi. Prof. Dobrovoljec je poleg telesnih ran dobil tudi hud živčni napad.

Smrt dolenske korenine

Novo mesto, v oktobru

V Lutrškem selu pri slovitim starinskem gradu Otočcu je pretekli teden po krajšem trpljenju umrl ugledni podeželski veljak 61-letni posestnik Janez Kramar. Leta 1903. se je bil priženil iz vasi Kamnje v Lutriško selo na Vidmarjevo domačijo. Z izredno marljivostjo sta zakonca obnovila domačijo in si postavila ponosen dom, ki mu po obsežnosti daleč na okoli ni enakega. V srečnem zakonu sta vzgojila v naprednem duhu tri hčerke in štiri sinove. Kot umen gospodar je bil Kramar član kmetijskega društva, vnet lovec, velik ljubitelj prirode in dober druđabnik. Vsak teden se je močno veselil tednika »Domovine« katere naročnik je bil dolgo vrsto let. Bil je njen vnet razširjevalec. Pri županskih volitvah leta 1932. je bil izvoljen na napredni listi za župana občine St. Peter Celu vrsto let je bil član uprave Konjske hranilnice. Vedno se je prizadeval, kako bi koristil napredku dolenskega kmetijstva. Čast njegovemu spominu!

Smrtna žrtev klanca

Zagorje, v oktobru

V soboto je bila družina rudarja Antona Juhtmana iz Toolic, ki je bil nedavno vpoklican na Vače, obveščena, da se je hudo poškodoval in da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico. Takoj se je odpeljal Juhtmanov sin v Ljubljano, kjer je našel očeta v bolnišnici nezavestnega, z razbito glavo in je bil priča njegove smrti. Juhtman je bil dodeljen orožniški stanici na Vačah in je moral s kolesom po opravi. V deževju je bila cesta slaba, posebno še za vozača, ki ni popolnoma več vožnje s kolesom. Poleg tega pa je vožnja po nevarnem klanecu vedno tvegana. Juhtmanu, ki se je spustil nizdol po klanecu, je najbrže odpovedala zavora in je padel s kolesa in obležal v nezavesti, iz katere se ni prebudil. Juhtman je bil že 20 let v službi pri TPD. Zapustil je ženo in dva sina. Svojci so tem huje prizadeti, ker si je Juhtman šele nedavno postavil svojo hišico, na katero je dobil brezobrestno posojilo od TPD, svojci bodo pa po njegovi smrti le težko odplačevali obroke. Njegova žrtev bo ostala med prebivalstvom v trajnem spominu.

Vlom v žago

Mošenik, konec septembra.

V Mošeniku, majhnem naselju sredi Zavsavja, stoji že več let žaga, ki jo goni potok, izvirajoč pod Sv. goro. Vodna moč daje dolini tudi elektriko. Mošeniška žaga je imela doslej že trikrat drzne tatove, ki so pobrali vse pogonske jermene. Zdaj so neznan tatar sredi noči, ko je počival na žagi obrat, odnesli dva pogonska jermena s transmisij. Prvi jermen je bil dolg 14, drugi 12 metrov. Ker sta bila oba jermena nova in zato le malo časa v obratu, ima lastnik precejšnjo škodo.

Zagar, uslužben v Mošeniku, je pojasnil orožnikom, kako so prišli vlomilci skozi razbita okna na žago. Zanimivo je, da so odnesli iz shrambe tudi vse orodje, ki so ga potrebovali na žagi, kadar je bilo treba kaj popraviti.

Sum kaže, da so izvršili sedanji vlom isti vlomilci, ki imajo na vesti tudi prejšnje vleme. Domnevajo, da porabijo vlomilci transmissijske jermene za podplate.

Razno orodje, ki so ga odnesli s seboj, bodo vlomilci bržkone skušali prodati. Svarimo pred nakupom sumljivega orodja. Komur bi bilo ponudeno tako orodje v nakup, naj javi prodajalce najbližji orožniški postaji.

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

V tovarni v Little Falls se je smrtno ponesrečil Jakob Petkovšek, star 56 let, doma nad Logatcem. Eksploziral je stroj in nesrečež je bil na mestu mrtve. Druga smrtna nesreča se je pričela v Julietu, kjer je avtomobil povozil Gertrudo Korevec. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je kmalu izdihnila. Kot deklica se je pisala Pucelj. Stara je bila 72 let, doma iz vasi Orlakar, fara Sela pri Zumberku. V Keewatinu je umrl Karel Zevnik, star 51 let, v Evelethu je umrl Janez Maurin, star 57 let, doma iz Kraljca v Beli Krajini. V Shisholmu je umrl Lojze Baraga, star 39 let, rojen v Ameriki. Nadalje so umrli v La Salle Frančiška Zaverl, rojena Kerstel, stara 58 let, doma iz Dola pri Celju. V Braddocku Martin Stipič, star 67 let, doma iz Planine pri Kostanjevici, v Clevelandu Rudolf Koletič, star 52 let, doma iz Ljubljane, Franc Kolenc, star 37 let, rojen v Ameriki, Jožef Škufca, star 82 let, doma iz Lopate, fara Hinje in Frida Lavrič, rojena Kalin; V New Yorku je umrla Elizabeta Hočevar, stara 24 let, v Warensville Anton Gerbec, star 68 let, doma iz Ročinja pri Gorici in Frančiška Vlašič, stara 82 let.

Naši v Ameriki. V Elkhardu v Indiani je umrl Joe Grac v starosti 59 let. Doma je bil iz Velike Loke na Dolenjskem, po domače Grbčev Jože. Zapuška soproga, štiri sinove in eno hčerko. V Calumetu, Mich, je umrl Jožef Mihelčič v starosti 72 let. Zapuška žena in šest odraslih otrok. V Jolietu III. je umrla Neža Horvat, 915 N. Broadway. Zapuška enega sina in tri hčere. V Imperialu Pa. je umrl rojak Janez Guzel, star 57 let. V Ameriki je bival 29 let. Doma je bil iz Gorican na Gorenjskem. V Chicagu je umrla Frančiška Ulgar. Doma je bila iz Kamnika na Gorenjskem in je bila stara 67 let. V Rock Springsu se je v premogovniku smrtno ponesrečil rojak Frank Stefic, star 59 let. Doma je bil v Boštjanu na Dolenjskem in je bival v Ameriki 32 let. Zapuška žena, sina in dve hčeri. V Girardu, O., je umrl nagle smrti rojak Peter Jerič v starosti 60 let. Pokojni je bil doma iz Mokronoga na Dolenjskem in zapuška sina in tri hčere. V Soudanu je umrl Anton Zobec v starosti 62 let. V Ameriki je živel okoli 37 let. Zapuška žena in brata. V Clevelandu O., je umrl Franc Valenčič v starosti 47 let. Doma je bil iz vasi Javorje na Primorskem.

Ali znate nabirati

in sušiti gobe?

Naša domovina se more ponašati z veliko množino gob, ki se deloma porabijo za domačo uporabo, večjo množino pa jih prodamo, bodisi suhe ali pa sveže pripravljene. Največ se pač izvozi suhih gob, za katere zaslužijo nabiralci in sušilci prav lepe vsote. Statistika pravi, da prihaja v našo deželo za suhe gobe letno povprečno do 25 milijonov dinarjev. Gotovo je, da bi se ta vsota lahko še znatno dvignila, če bi nabiralci gob pazili na pravilno čiščenje, rezanje in sušenje in če bi dobro poznali vse vrste dobrih in užitnih gob.

Naši gozdovi so navadno leto za letom bogati dobrih in užitnih gob, le v sušnih letih jih je manj. Letošnje leto je bilo v tem pogledu slabo, zlasti za nabiralce, ki poznajo kot užitno gobo le navadnega gobana ali jurčka, zajčke in lisičke. Boljša je zdaj jesen. Po zadnjem deževju se je zlasti ponekod pojavilo prav lepo število gob in nabiralci so zlasti po Dolenjskem pridno na delu.

Zaradi sušnega leta in manjšega števila gob utegne biti letos cena suhih gob zelo visoka, zato ne bo odveč, če naše nabiralce opozorimo na najvažnejše, kar je treba upoštevati pri nabiranju in sušenju gob.

V prvi vrsti je potrebno, da vsak nabiralec pozna užitne gobe ter jih loči od strupenih in neužitnih, ki jih je mnogo manj kakor užitnih. Saj je v naših krajih komaj kakih deset vrst strupenih gob, medtem ko je okoli sto vrst nestrupenih in užitnih.

Nabiralec, ki nabira le jurčke — v jeseni ajdovčke — pač ne bo nabral tako hitro tolike množine gob in ne bo zanje toliko iztržil, kakor želi. Če pa se zanima in spozna vsaj večino pri nas rastočih užitnih gob, bo lahko dnevno nabral lepo število gob, ki bo suhe prav dobro prodal. Dokazano je, da imajo gobe več beljakovin kakor druga običajna hrana, zato je po njih veliko povpraševanje in bi lahko postalo nabiranje gob važna panoga našega narodnega gospodarstva; bil bi to lep postranski zaslužek našega kmeta in sploh malega človeka. Nabiranje gob je delo, ki ga more opravljati tudi odrasel otrok pod nadzorstvom večjih nabiralcev.

Gobe nabiramo v pleteno košaro, koš ali škatlo, nikdar pa ne v vreče ali slične priprave, ker se v takem mečkajo in kvarijo. — Gobe se nalahko trgajo na ta način, da se nekako odvrtajo iz zemlje. Ruvati jih ni pri-

poročljivo, ker se plodna mrežica v zelji odtrga, tudi odrezavati gobe ne kaže, ker prične odrezani konec v zemlji gniti in se gniloba razširi na vse plodno omrežje. Preden odtrgamo gobo odložimo v posodo, jo moramo osnažiti z obrezanjem.

Nabiramo le ob suhem vremenu, ker se vlažne ali mokre gobe hitro pokvarijo. Nabirajmo torej suhe, trdne in zdrave gobe! Stare in že mehke gobe pustimo v gozdu, da dajo seme za prihodnjo rast.

Doma moramo nabrane gobe takoj narezati na lističe. Čim tanjše režemo, tem bolje je, ker tanke lističe lažje sušimo. Lističe polagamo na papir, desko ali drugo slično pripravo, tako da leže lističi drug poleg drugega. Manjše gobe lahko režemo cele, da se na lističih korena drži tudi listič klobuka. Pri večjih gobah se odreže koren tik pod klobukom ter se vsak posebej razreže na lističe. Starejšim, toda še zdravim in trdnim gobam moramo odstraniti plodnico, semenško plast pod klobukom. Režejo se zaradi dobrrega in enakomernega sušenja enako tanki in široki lističi. Debeli listi se prepočasno suše in izgube svetlo barvo.

Najbolje je gobe sušiti na soncu; če tega ni, pa na zračnih podstrešjih. Manj priporočljivo je na pečeh. Vedno pa moramo paziti, da ne leže lističi drug vrh drugega. — Gobe so dovolj suhe, kadar šumijo, ako jih potresemo. Suhe gobe hranimo v vrečah ali pletenih košarah na suhem in zračnem prostoru, kamor ne pride dim ali prah. Kdor nima primerne shrambe, stori najbolje če posušene gobe čim prej proda nakupovalcu, ker se gobe v neprimerni shrambi hitro pokvarijo, splesnijo in dobe zatohel duh in grenak okus.

Mlade male gobe vlagamo v kis. Po njih pa ni povpraševanja, pač pa se zelo zanima inozemstvo za gobe, ki so vložene v slano vodo. Za konserviranje svežih gob v slani vodi pridejo v poštev le jurčki, ki so popolnoma zdravi in o katerih smo prepričani, da niso črvi. Konserviranje svežih gob pri nas še ni v navadi, je pa seveda zelo priporočljivo. Nabiralec gob priporočamo knjigo: »Naše gobe«, navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob z 81 barvami slikami. Sestavil je je Ante Beg in jo dobite po vseh knjigarnah. Knjiga in zlasti slike jim bodo pri nabiranju gob in njih spoznavanju prav dobro služile.

× **Leteče bolnišnice.** Prevažanje ranjencev po zraku s fronte v zaledje je sicer že staro. Marsikateri ranjenec je ostal živ samo po zaslugi leteče sanitetske službe, marsikateri rane ne bi prenesle prevoza po slabih cestah. Leteče bolnišnice so namenjene v prvi vrsti hudo ranjenim, ki potrebujejo pomoči, kakršne jim v lazaretih ob fronti ne morejo nuditi. Sem spadajo strelji v glavo, poškodbe čeljusti, strelji v prsa in trebuh. Že sam občutek, da te spravljajo po najhitrejši poti iz nevarnega pasu ima ugodne učinke na zdravljenje. Notranjost bolniškega letala se ne razlikuje mnogo od notranjosti kakšnega voza v bolniškem vlaku. Letalo sprejme običajno osem ležečih bolnikov. Strežniki so jim stalno na razpolago. Nasproti vhoda je majhna miza z umivalnikom in obvezili. Operacije se med poletom seveda ne vrše, če pa potrebuje ta ali oni ranjenec novih obvez, to lahko brez nadaljnega izvršijo, kajti letalo se običajno ne stresa mnogo. Poleg težko ranjenih ima še nekoliko lažje ranjenih, ki sede na klopi, možnost prevoza v zaledje.

× **Črede prašičev na fronti.** Francozi so se začeli pri svojem prodiranju v Siegfriedovo črto posluževati povsem novega bojnega načina. Francoske čete ženejo pred seboj po več tisoč prašičev. Ker prašiči rijejo po zemlji, sprožijo na ta način od Nemcev med utrdami postavljene mine. Čim se to zgodi, tako priskočijo francoske čete in se po zemlji, sprožijo na ta način od Nemcev

zakopljejo. S tem so Francozi brez izgub zavzeli že precej nemškega ozemlja. Prašiči, ki pri eksplozijah poginejo, pa tudi niso dočela izgubljeni, ker jih odpremijo v vojaške kuhinje v zaledju.

× **Usnje iz ribje kože.** Na Danskem so že dalje časa preučevali uporabnost ribjih kož za obrtne namene in so zdaj zgradili prvo tvornico za izdelovanje ribjega usnja. Tvornica izdeluje čevlje, rokavice, pasove, ročne torbice, okraske za klobuke, knjižne platnice in podobne reči po posebnem postopku iz kož morskih somov, polenovk in drugih rib. Novo usnje je precej drago.

× **Maharadža je zbežal v samostan.** Nedavno je izginil eden izmed najbogatejših indijskih vladarjev, maharadža iz Hatwe. Maharadža je potoval k svoji materi. Na zadnji postaji je naročil svojemu spremstvu, naj se vrne. Privotno so mislili, da se je maharadža namenil na božjo pot in nikogar ni skrbelo, kam je izginil. Ko se pa več tednov ni vrnil, je bila razpisana nagrada 8000 funtov šterlingov tistemu, ki bi ga našel. Oglašil se je neki romar, češ da je videl maharadžo v enem izmed benareških samostanov. Soproga maharadževa se je napolila tja s dvema otrokoma, in res ji je prišel tam naproti njen mož, opasan s spokorniškim pasom. Vse ženino pregovarjanje ni nič pomagalo. Maharadža, ki se je zatekel pred svetom v samostansko tišino, je izjavil, da hoče ostati do smrti v samostanu.

NAPISAL MIRKO BRODNIK 49

Srce v okovih

ROMAN

Branko je za trenutek pomišljaj. Potem je nenadoma vzkliknil: »Pazite! Če se ne motim, pravi rokopis, da se potem pod kipom odpro vrata v rov. Stopite malo nazaj, da komu ne spodnese tal.«

Ubogali so. Branko pa je jel z desnico iskati vdolbino pod malikovim očesom. Našel jo je. Trdno se je oprijel kipove levice in pritisnil. Nekaj je zahreščalo. Levica se je obrnila, naglo in sunkoma, da ga je skoraj vrglo na tla. Ob vznožju kipa je zaškripalo in mahoma je zazijala pred napeto pričakujočimi globel, komaj nekaj centimetrov od kraja, kjer so stali. Če se ne bi bili prej umaknili, bi jih bila globina požrla.

Nadja je preplašeno kriknila. Janez jo je v strahu prijel okoli pasu. Branko pa je po-časi zlezal s kipa in stopil na tla.

»Pot je odprta!« je dejal profesor. »Pojdimo po njej!«

Pokleknil je na tla in s plamenico posvetil v globino, ki je zevala pred njim. V njenem soju je opazil ozke stopnice, ki so izginjale v rovu.

»Pot bo precej težka,« je rekel. »Vsaj začetek. Najmanj dva metra globoko bomo morali skočiti.«

»Čemu imamo pa hlod, ki smo ga prinesli s seboj?« je odvrnil Branko. »Pa tudi vrvi, saj nismo brez njih. Lahko napravimo most in po njem bomo varno šli v globino.«

Ni čakal odgovora. Skočil je k izhodu v svetišče in privlekel hlod. Z vrvmi ga je trdno privezal na obeh straneh in ga spustil v globino. Tako je nastal most, po katerem so varno korakali v rov, ki je vodil k zakladnici.

Ta rov je bil ozek, da so se morali globoko sklanjati, postajal pa je še ožji; nekaj časa so se celo plazili po trebuhi, da so prišli naprej. Potem pa se je spet razširil in kmalu je bil tako prostoren, da so prav lahko korakali po njem. Kakih sto korakov so hodili pod zemljo, toda še ga ni bilo konca. Nenadoma pa jim je širok kamen zastavil pot naprej.

»To je tisti kamen, ki nam je o njem pravil rokopis. Tisti kamen, kjer je Sal-sin napisal svoje osebno sporočilo,« je dejal Branko. »Gospod profesor, tu je naloga za vas!«

»Profesor je prišel bliže.«

»To bo težko prečitati,« je rekel in zmajal z glavo. »Saj komaj razločim posamezne znake.«

Zrak v rovu je bil težak, dušič dim plamenic je vsem, ki so čepeli v njem, lezel v nos in usta in jih silil na kašelj. Komaj so zdržali.

»Ne, vem, kaj naj storimo,« je rekel profesor. »Najmanj uro bom potreboval, če ne več, da razrešim skrivnostne znake. Tako dolgo tu ne moremo ostati. Vrnite se, jaz pa med tem preprišem, kolikor bom mogel in pridem za vami.«

Brez besed so se mu pokorili in se obrnili. Spet se je začela težka pot nazaj. Ker jih je dim dušil, so se ločili in šli drug za drugim po daljših presledkih. Potem so se spet zbrali pred kipom. V soju plamenic so si tako stali nasproti, brez besed, brez misli drug na drugega, kajti njihove misli so bile čisto drugje, bile so pri zakladnih, ki jih je rov skrival.

Prvi je pretrgal molk Janez.

»Kje je Nadja?« je vzkliknil in se z grozo ozrl okrog sebe.

Nadje ni bilo nikjer.

»Kaj se ji je zgodilo?« je vprašal z drhte-žim glasom. »Kje je šla?«

»Med mano in tabo,« je odgovoril Branko.

»Kakih deset korakov za menoj in prav toliko pred teboj. «Kam je le šla?«

»Morda...« se je prestrašil Janez, »morda se je zmotila in zavila v širši rov, ki se je odcepil sredi poti na desno. Poiskati jo mo-

ramo!« je nestržno vzkliknil. »Vrnimo se v rov!«

Šli so nazaj, vročično preiskali vse, toda Nadje ni bilo nikjer. Tajni rov, ki se je odcepil od glavnega in zavil na desno, je zijal pred njimi, klicali so vanj, a nihče se ni oglasil. O Nadji ni bilo sledu.

Med tem je profesor vse prepisal. Čudil se je, ko je zagledal naše znanca sredi rova. Na kratko so mu povedali, kaj se je zgodilo, prosili so ga, naj jim da dober svet, bili so vsi brez glave.

»Ta rov je najbrž skrivna past, ki zavede človeka s prave poti in ga zapelje globoko pod zemljo. Biti mora prava mreža rovov, ki so razpredeni pod svetiščem. Morda tako dolga, kakor stare katakombe v okolici Rima. In tudi istemu namenu služijo.«

»Kaj nam zdaj pridigujete,« ga je nestržno prekinil Janez. »Povejte nam rajši, kako naj jo najdemo, kaj naj storimo, da se nam ne izgubi!«

»Svet v tem slučaju je drag,« je odvrnil profesor in pomenljivo dvignil glas. »Če je že predaleč zašla, jo boste težko našli. Pravite, da vam na kljice nihče ni odgovoril? Temu se ne čudim. Rov je zavil in glas se hitro izgubi, da ga ni mogoče čuti, četudi je oni, ki ga kličete, zelo blizu. Edino, kar vam ostane... Ali se še spomnite Arijadine niti? Morda bi tako poskusili. Če nimate prave poti za seboj, se lahko izgubite prav tako, kakor se je gospodična. In potem sta izgubljena dva, ne samo eden. Vrvi smo vzeli s seboj dovolj. Skočita ponjo. Upam, da je gospodična tako pametna, da ne bo silila naprej in bo ostala, kjer je, ko bo opazila, da je zgrešila pot. Edino tako jo lahko rešimo.«

Še preden je dogovoril, je Janez že izginil. Kar so mu dale moči, je hitel proti izhodu in malo nato se je vrnil z vsemi vrvmi, kar so jih imeli s seboj.

»Upam, da bo dovolj,« je dejal profesor. »Kdo pojde gospodično iskat?«

»Jaz, jaz, jaz,« so vsi trije vzkliknili v en glas.

»Za vse tri ni dovolj vrvi,« je odvrnil profesor. »Samo eden gre lahko.«

»Potem pojdem jaz,« je energično rekel Janez.

Profesor ga je pomenljivo pogledal.

»Ali veste, kaj to pomeni?« je dejal. »Lahko bi se izgubili, prav tako, kakor se je izgubila gospodična.«

»In če se izgubim?«

Samo to je rekel. Niti besede več. Ne da bi bil čakal odgovora, je začel vezati vrvi in naglo pobral nekaj plamenic. Potem je izginil v temo.

Dvanajsto poglavje

OBUP

Ko je Janez izginil v rovu, je kmalu izgubil izpred oči svoje prijatelje. Rov je nenadoma zavil na levo in tako je ostal sam.

Tipal je pred seboj. Rov je bil ozek in komaj se je preril dalje. Ovirale so ga tudi plamenice in vrvi. Toda za to se ni menil. Samo eno je imel pred očmi: da najde Nadjo, naj ga stane, kar hoče. Klical jo je, toda odgovora ni dobil. Vselej se je vrnil samo odmev njegovega lastnega glasu, pošastno spačen. In šel je dalje, dalje, brez konca.

Klical je, a glasu ni bilo, nikjer ni bilo sledu po Nadji, nikjer ni bilo odgovora. Gledal je po tleh. Morda zapazi kako sled, ki jo je pustila, morda zagleda kapljico smole, ki je padla z njene plamenice.

Nikjer nič. In na vseh straneh so se odpirali novi rovi, kakor pošastna žrela, segajoča v neskončnost.

Ta pošastna žrela. Vzela so njo... njo! Srce mu je burno utripalo. Pritisniti si je moral roko nanj. Bal se je, da mu ga ne razžene.

Ona! Kje je ona, ki jo išče? Zdaj šele se je zavedel, kako zelo jo ljubil.

»Nadja, Nadja... Nadja!«

Nikjer ni bilo odgovora. Kakor blazen je šel dalje, dalje. Zmeraj manj vrvi je imel. Izginjala je, kakor bi se bila topila. In bogve, kje je še ona, katera globina jo je požrla? Kako jo bo našel, kako bo prišel do nje?

»Vrniti se moram,« si je rekel. »Sem ni mogla priti. Tako daleč nikakor ne. Omagala je. Morala je omagati, manj moči ima kakor jaz. Tudi jaz bom omagal, preslabsem.«

In začela se je pot nazaj. Še težja je bila kakor naprej. Dim, ki ga je pušal za seboj, je težko ležal v rovu in zdaj je moral spet iti skozenj. In pri vsakem stranskem rovu je obstal in jo klical.

Od nikoder ni bilo odgovora. In šel je nazaj.

Komaj je lezel. Kolena so mu krvavela, roke so mu krvavele. Vsaka kaplja smole, ki mu je kanila na roko, mu je bila kakor ognjen vbod. Kričal bi bil, toda moral je hraniti glas, za njo. In tako so bili vsi klici, ki so iskali njo, klici groze, bolečine.

In potem je nenadoma začul glas za seboj. »Nadja,« je hotel vzklikniti, toda še preden je izgovoril, je umolknil. Ni bila ona. Bil je Branko, ki je šel za njim, boječ se, da se mu ni kaj pripetilo, ker ga toliko časa ni bilo nazaj.

»Ti si!« je rekel komaj slišno in v glasu mu je zvenelo bridko razočaranje. »Ti si! Mislim sem, da je ona.«

Prvič ga je tikal.

Omahnil je. Branko je naglo zlezal k njemu in se sklonil k njegovemu licu.

»Kaj ti je, Janez?« ga je skrbeče vprašal.

»Nič. Pusti me,« je Janez nestržno odvrnil. Nema onemoglost ga je nenadoma prevzela in premagala. »Ali si jo tudi ti iskal?«

Branko mu ni takoj odgovoril. Šele čez dolgo ga je poklical in mu dejal:

»Vrni se! Jaz bom še dalje iskal.«

»Ne, ne!« je jeknil Janez brez moči. »Pusti me tu, moram jo najti. Sam jo moram najti...«

Branko ga ni poslušal.

»Zašel si v stranski rov,« mu je rekel. »Tu je ne najdeš!«

»Kam naj potem grem?« ga je vprašal v obupu.

»Nazaj!«

In ko ga ni hotel ubogati, ga je potegnil za seboj.

»Nazaj, sicer se mi še zadušiš.«

Janez je videl, da mu nič drugega ne ostane. Pobesil je glavo in šel za njim.

In šel je nazaj. Nazaj. Kako sramoten se mu je zdel ta umik. Kakor izdaja nad njo. Vrv, ki se je zanjo držal, da ni izgubil smeri, se mu je zdela, da ga vodi v smrt. Dobro je vedel, da je njegovo življenje brez nje smrt.

In na obeh straneh so zijali novi rovi, kakor bi se mu rogali. Spravljali so ga v obup.

Nazaj, nazaj!

Branko je šel tik pred njim, toda Janez ga niti videl ni. Ni mislil nanj. Vse njegove misli so bili drugje, pri njej.

Ovinek za ovinkom se je odpiral pred njim, ovinek za ovinkom se je za njim izgubljal. Janez nanje ni gledal. Gledal je samo zevajoče rove na obeh straneh. Hlastno je upiral vanje oči, da bi morda kje zagledal sledove za njo, ki se je izgubila.

Nikjer nič.

Nazaj, nazaj!

Dušilo ga je. Kolikrat se mu je zazdelo, da čuje glasove, ki ga kličejo... Prisluhnil je.

Nič!

Bil je samo odmev Brankovih korakov.

Kolikrat se je s čelom zadel v strop rova! Čutil je, da mu čelo krvavi, da mu debele kaplje krvi zalivajo oči. Komaj da si jih je obrisal.

Nazaj, nazaj!

In poti ni hotelo biti konca. Vrv je lezla pred njim kakor brezmejna kača in ni je hotelo biti konca. Ni je bilo konca.

(Dalje prihodnjič)

Prvi zapiski o Slovencih

Nedavno je poteklo 1140 let, odkar je umrl znameniti zgodovinar Paulus Diaconus, v čigar zgodovinskem delu »Historia Langobardorum« imamo prvi dokaz, da so Slovenci in Hrvati v VI. stoletju po Kr. že prebivali v sedanji svoji domovini. Pavel Dijakon beleži, da so Slovenci okrog 1. 600 vdrli skupno s Langobardi in Avari v Istro ter prodrli do morja. Tu so se nastanili. Braneč to svojo posest so imeli neprestane borbe s Langobardi, katere so opetovano potolkli. Leta 610 so Slovenci napadli Bavarsko in porazili bavarsko vojsko. Takoj naslednje leto 611 so se obrnili proti Istri in jo opustošili. Dolgo časa so Slovenci nato živeli v miru, dokler jih ni leta 738 napadel langobardski kralj Ratchis, ki je s svojo vojsko vdril na Kranjsko in jo opustošil. V borbi s Langobardi je padlo mnogo slovenskih odličnikov. Za ta poraz so se kasneje Slovenci ljuto maščevali nad Langobardi. Skupno s Hrvati so opetovano navalili nanje in jih potolkli. Pri enem izmed teh napadov so se Hrvati pojavili s številnim brodomjem. Opetovano so se langobardski kralji obračali na koroške Slovence s prošnjo za pomoč. Ko je kralj Arnefrit moral bežati pred svojimi sovražniki, je našel zavetje pri koroških Slovencih, ki so mu kasneje tudi pomagali, da je zopet zasedel svoj prestol. V 8. stoletju je slovenski vojvoda Alzeko privedel celo svoje plemo iz Panonije v furlansko ravnino in na miren način izposloval od langobardskega kralja potrebna zemljišča za naselitev svojih ljudi. — Pavel Dijakon piše s velikim priznanjem o starih Slovencih. Pravi, da so krepko razviti ljudje, ki so hrabri in se ne boje nobenih borb, vendar pa nad vse ljubijo mirno življenje skromnega poljedelca. Izredno so gostoljubni, njihova hiša je odprta vsakomur in zavetje najde pri njih tudi bivši nasprotnik.

Ženski vestnik

Dobrote iz gozda

Trnulje nas spomladi razveseljujejo s svojimi krasnimi belimi cveti. Jeseni nam dajejo sad, iz katerega si lahko pripravimo slašten sok. Jagode same na sebi so sicer zelo kisle, a to ne škodi. Dobro dozorele jagode operimo s toliko vrele vode, da je v enaki višini s njimi. V tej vodi jih pustimo 24 ur. Ko se ta sok popolnoma ohladi, ga prelijemo, jagode pa operimo potem še dvakrat na isti način in jih pustimo po 24 ur v vodi. Sok, ki smo ga tako pridobili in ki je krasne temno rdeče barve, pomešamo nato s 375 g sladkorja na vsak liter in vkuhamo. Zadoštuje pa tudi, da damo nekaj več sladkorja. Sok je zelo osvežujoč, pobarva vsak drug sadni sok krasno rubinasto rdeče in je znano zdravilo.

Sinek je najbolje pobrati po prvem mrazu. Šipkova mezga je zelo redilna in okusna in ker vsebuje izredno mnogo vitamina C, bi morala pozimi vsak dan na mizo. Pripravimo jo tako-le: Plodove prerežemo po dolgem in izdrgnemo jedra, ki dajo posušena zelo okusen čaj. Oprane polovice plodov kuhamo v vodi, da se omehčajo, potem jih stisnemo najprvo skozi grobo, potem skozi finejšo sito. Na vsakega pol kilograma mezge damo 375 g sladkorja, vse skupaj kratko vkuhamo in napolnimo v kozarce.

Za kuhinjo

Teležji zrezki v omaki. Nareži teletje zrezke (stegno), jih potolci in osoli ter položi na vročo mast, da se hitro popečejo po obeh straneh. Ko so zapečeni, jih deni na topel krožnik in pokrij. Na mast pa stresi žlico drobno zrezane čebule, malo peteršilja in pest poparjenih in sesekljanih jurčkov. Ko se vse skupaj malo poduši in porumeni, posuj žlico moka in ko tudi moka porumeni, zalij z juho ali vodo. Položi zrezke v omako in naj se v omaki dušijo do mehkega. Dodaj še dve ali tri žlice kisle smetane, in ko enkrat prevre, daj na mizo. Zraven daš kuhane in nezabeljene makarone.

Čebulina omaka. Razbeli tri deke masti. Na mast daj dve kocki sladkorja, in ko se sladkor stopi in prične rumeniti, dodaj tri žlice drobno sesekljane čebule. Ko je postala čebula rjava, jo potresi z dvema dekama moka, in ko se tudi moka malo zarumeni, zalij omako, osoli, malo okisaj in dodaj po okusu še sladkorja. Omaka naj ima sladko-kiselkast okus. Vre naj še četrto ure. Daš z govejim mesom in pražnim krompirjem na mizo.

Češki cmoki. Štiri žemlje zreži na drobne kocke in jih na sirovem maslu prepraži. V skledo pa stresi pol kile moka, osoli, dodaj dve jajci in prilivaj mešaje štiri decilitre mleka in testo dobro stepi. Preden daš cmoke kuhati, zamešaj v testo prepražene žemlje, dobro zmešaj in napravi bolj majhne cmoke, ki jih takoj zakuhaj v kropu. Ko vro 15 do 20 minut, so kuhani. Kuhane poberi v skledo in jih s prepraženimi drobtinami zabeli. Daš s solato na mizo.

Gobova juha. (Pripravljena iz suhih gob). Deni v kozico dve žlici sirovega masla ali masti, nekoliko drobno sesekljane zelene peteršilja in žlico moka ter napravi lepo rumeno prežganje. V to stresi 10 do 15 dek prevrelih suhih gob v listih (ne sesekljanih) in nekoliko cvetov cvetače. Vse to zalij z juho ali vodo, osoli in naj počasi vre, da se cvetača skuha. Preden daš juho na mizo, dodaj dve ali tri žlice kisle smetane in pusti, da še malo prevre. Poleg juhe daj opečeno žemljo.

Pogačice. Umesi v testo: četrto kile moka, 10 dek sladkorja v prahu in pomešanega z vanilijo, 12 dek sirovega masla, en rumešnjak, malo soli in žlico mleka ali smetane. Vmešeno testo tenko razvaljaj in zreži v obod cem enake oblike. Izrezan pogačice položi na pomazano pekačo in jih speci. Pečene pomazi z mezgo in po dve in dve skupaj zloži. (Testo, ko ga izrežeš, zopet umesi in zvaljaj tako, da vse porabiš).

Praktični nasveti

Kako ohranimo grozdje delj časa sveže. Lepo zdravo grozdje (vsak grozd zase) privežemo na nit in obesimo med okno ali v zračno shrambo vsak sebi, da se ne tiščijo grozdi eden drugega. Vsak dan potem grozde pregledamo, in če je na grozdu kaka nagnita jagoda, jo odstranimo. Prostor pa v katerem imaš grozdje obešeno, moraš dobro zračiti. V temen prostor ne obešaj grozdja, ker takoj segnijo.

Ko si obrala jabolka, jih čez teden dni razberi in lepa zdrava jabolka zloži na police, položi jih na suho in vsak sebi, da se eden drugega ne dotikajo, sicer ko prične jabolko gniti, okuži še drugega, ki se ga tišči. Jabolka zloži v tak prostor, kjer tudi pozimi ne zmrzuje. Če je pa le hud mraz, jih s krpami ali papirjem pokrij. Jabolka se sicer, če jih shraniš v zaboje in pokriješ s slamo, zelo dolgo drže, a zadobe duh po slami.

Vinske steklenice najlaže pomijemo, če natresemo vanje stolčnenih jajčnih lupin, nalijemo tople vode ter jih pustimo tako nekaj časa namakati. Potem steklenice dobro stresemo in ko so čiste, jih oplahnemo še s čisto vodo. V mastne steklenice pa nasujemo prsti, nalijemo mlačne vode in pustimo tako čez noč. Drugi dan steklenice dobro stresemo, izmijemo prst iz njih in pomijemo še v topli vodi.

RADIO LJUBLJANA

od 15. do 23. oktobra 1939.

Nedelja, 15. oktobra: Duet kitar. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe. 9.45: Verski govor. 10.00: Violina in klavir. 10.30: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 12.00: Kvartet sester Stritarjevih, na harmoniki spremlja g. Stanko Avgust. 13.00: Napovedi, objave. 13.20: Operni trio. 17.00: Kmetijska ura. 17.30: Domači zvoki. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: O senjskih uskokih. 19.40: Objave. 20.00: Revni sorodniki, zabavna zgodba v 4 slikah. 20.30: Fantje na vasi. 21.15: Klavirski koncert. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki.

Ponedeljek, 16. oktobra: 7.00: Plošče. 17.15: Napovedi, poročila. 7.30: Plošče, do 7.45 12.00: Plošče. 12.30: Poročila, napovedi. 13.02: Iz slovenskih oper (plošče). 14.00: Poročila, napovedi. 18.00: Zdravstvo mladostne dobe, 18.20: Poskočnice (plošče). 18.40: Čedadski rokopis. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Razvoj slovenskega športa. 19.40: Objave. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Napevi Haydnovega oratorija »Stvarjenje«. Sodelujejo: gđc. Milica Polajnar, gg. Gostiša Alojzij in Orel Anton ter radijski orkester. 21.30: Plesna glasba. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Ruski sekret.

Torek, 17. oktobra: 7.00: Plošče. 7.15: Napovedi, poročila. 7.30: Plošče. 11.00: Šolska ura. 12.00: Ples in pesmi iz Španije (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.: Pevski koncert. 18.40: Pogojnost našega bitja. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: 20 let izobraževanja v Jugoslaviji. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Pevski zbor »Grafika«. 20.45: Operetna glasba (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za oddih (plošče).

Sreda, 18. oktobra: 7.00: Plošče. 7.15: Napovedi, poročila. 7.30: Plošče. 12.00: Zborovske točke (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Plošče. 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura. 18.40: Delavska družina. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Geopolitični položaj Jugoslavije. 19.40: Objave. 20.00: Prenos iz ljubljanske opere.

Četrtek, 19. oktobra: 7.00: Plošče. 7.15: Napovedi, poročila. 7.30: Plošče. 12.00: Iz Mozartovega carstva (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Rudolf Pilihi igra na harmoniko. 14.00: Poročila. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovenščina za Slovence. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Predavanje Min. za telesno vzgojo naroda. 19.40: Objave. 20.00: Spominski večer Simona Jenka, ob 70letnici smrti. 21.30: Godba grenadirske garde (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih (Radijski orkester).

Petek, 20. oktobra: 7.00: Plošče. 7.15: Napovedi, poročila. 7.30: Plošče. 11.00: Šolska ura. 12.00: Plošče. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: »Pod lino«, slovenski spored (radijski orkester). 14.00: Poročila. 18.00: Ženska ura. 18.20: Plošče. 18.40: Francoščina. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Predavanje inspekcije za nar. obrambo. 19.40: Objave. 19.50: Delo akademske skupine SPD. 20: Plošče. 20.30: Koncert: poje gđc. M. Bašičeva, spremlja jo M. Lipovšek in radijski orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 21. oktobra: 7.00: Plošče. 7.15: Napovedi, poročila. 7.30: Plošče. 12.00: Plošče. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Plošče. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura. 17.50: Presled soreda. 18: Za delovst igraradijski orkester. 18.40: Narodoslovne vrednote slov. božjih poti. 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Objave. 20.00: O zunanji politiki. 20.30: Vomberger Jože: Pač pa smo takšni (Pisan večer). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas

Ure foto aparatih harmonike
 Kolesa torbice kovčke
 nahibtnike porcelan
 steklo

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
 V NAJVEČJI IZBIRI
 V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
 IN PO NAJNIŽJH CENAH

STALNO

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji

Stenmecki

CELJE 97

CENIK ZASTONJ

Plinski napadi niso strašni, če so ljudje pametni

Mnogo se piše o plinskih napadih. Resnici pa je treba pogledati pogumno v oči in potem vidimo, da se v tem oziru zelo pretirava. Res so plini grozno sredstvo, toda bolj na bojišču kakor v zaledju. V zaledju je treba pline prenašati v posebnih bombah in se to more doseči samo z letali. Kakšen učinek pa se doseže s takim vojskovanjem, kažejo izkušnje iz vojn v Abesiniji, Španiji in Kitajski. Tu se je pokazalo, da so zračni napadi le tam učinkoviti, kjer ni obrambe ali je obramba preslaba.

V Angliji, ki ima v svojih kolonijah dovolj neobljudenih pokrajin, so pred kratkim preizkušali plinske bombe in so ugotovili da more 50 kg težka bomba ob brezvetrovni in suhem vremenu zastripiti s plini površino 25 kvadratnih metrov in do višine 20 m. Pa tudi to le za kratek čas. Vlažen zrak ali deževje učinkovitost plinov takoj uniči. Veter pa ali razprši ali zelo omili njegovo delovanje. Zato se plini kljub najmodernejšemu vojskovanju tako redko kdaj uporabljajo nad daljnim zaledjem. Nepoučeni ljudje često govorijo o nekih novih plinih, ki da so še strašnejši kakor so bili v svetovni vojski. Tudi to je sad domišljije. Od leta 1918. še niso iznašli nobenega novega plina. Dva najhujša plina, ameriški levisit in nemški iperit, sta znana še iz prve svetovne vojne in še zmerom spadata med »najnovejše iznajdbe« na tem področju. Obramba proti tem plinom pa se uri že vso poveljno dobo.

Vojaški strokovnjaki so preračunali, da plinski napad zahteva silno mnogo zračnega brodovja. Da bi na primer en okraj v Parizu zadostno zastripili s plini, je treba 4000 letal, ki morajo imeti okrog sebe najmanj še toliko letal za spremstvo in obrambo. To pa je predrago, ker je treba računati, da se vsa letala ne vrnejo na domača letališča, ker je obramba tudi vsak trenutek na mestu. To se praktično pravi: za plinski napad na kako veliko mesto bi morala napadajoča država zastaviti skoro vso svojo zračno silo. Toliko denarja, surovin in pilotov pa nima nobena država odveč za tako negotov učinek. Današnje vojskovanje pozna edini plinski napad, ki služi to ime: na bojišču, kjer se plin izstrelijuje v obliki posebnih granat. To opravlja topništvo in sicer kvečjemu iz bližine 10 do 12 km. Pa tudi zoper take napade je obrambno sredstvo v obliki mask in zavetišč.

Kljub temu pa ne smemo podcenjevati važnosti obrambe pred zračnimi napadi pred bombardiranjem z razstrelilnimi in vžigalnimi bombami. Vojaška obramba doseže poln učinek le takrat, kadar gre vzporedno z njo obramba civilnega prebivalstva. Ta pa je najboljša takrat, kadar civilnega prebivalstva ni nikjer, kadar nihče ne pase radovednosti skozi okno ali skozi priprta vrata, nihče ne bega sem in tja, ampak se vse v trenutku poskrije po vseh mogočih luknjah in za tiste minu-

te vse izumre. Le kdor se skriva, preživi tudi take nezaželene obiske. Zato si vse države toliko prizadevajo, da bi se tudi civilno prebivalstvo pripravilo za take primere z vso vestnostjo in z mirnimi živci. Mirni živci v zaledju najbolj omilijo grozote zdajšnjega vojskovanja.

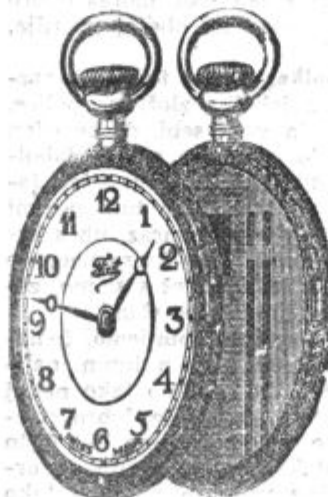
* Konj je desetkrat več kakor motornih vozil. Pogosto se sliši trditev, da so konji prišli iz mode. Res je sicer, da konj iz vele-mestnega prometa izginja, a danes je na svetu, kakor pravijo neki londonski podatki, še vedno desetkrat več konj kakor motornih vozil. Medtem ko znaša število motornih vozil z avtobusi in traktorji vred približno 65 milijona, je konj še zmerom nad 80 milijonov. Isti podatki pravijo tudi, da je na zemlji okrog 1540 milijonov kokoši, ki znesejo letno okrog 70 milijard jajc. Ovc je 870 milijonov, goved pa 620 milijonov. Da je samo 220 milijonov svinj, gre pač na račun tega, da ščtinarjev po svetu nimajo povsod enako radi. To velja tudi za koze, ki jih je na vsem svetu samo 60 milijonov.

MALI OGLASI

Naslovi in vsebina oglasov s šifroni ostanejo strogo tajni.

NOV KOVAŠKI MEH in štiri velike harmonije po nizki ceni v prodajni hiši Anton Dornič, Radovljica.

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

Št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pismeno garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 ista osvetljenimi kazalci in številnicco (Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje zastoj in poštinske preste

H. Suttner

Ljubljana 6 Lesna protokollirana tovarna ur v Švic.

Bolni na pljučih!

Pisoci že ozdravljene Zantevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po popolnjenju seasons' bolezen preneha.

RESNI MOZJE

zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Cini prejšnja začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi vi prištevat, med one srečneže.

Zbiralnica za pošto: Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz 13., Abt. Z. 491

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav, 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo v gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.